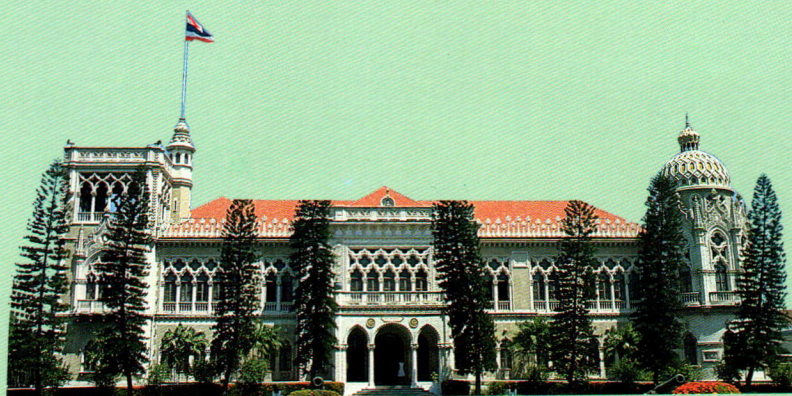

ทำเนียบรัฐบาล

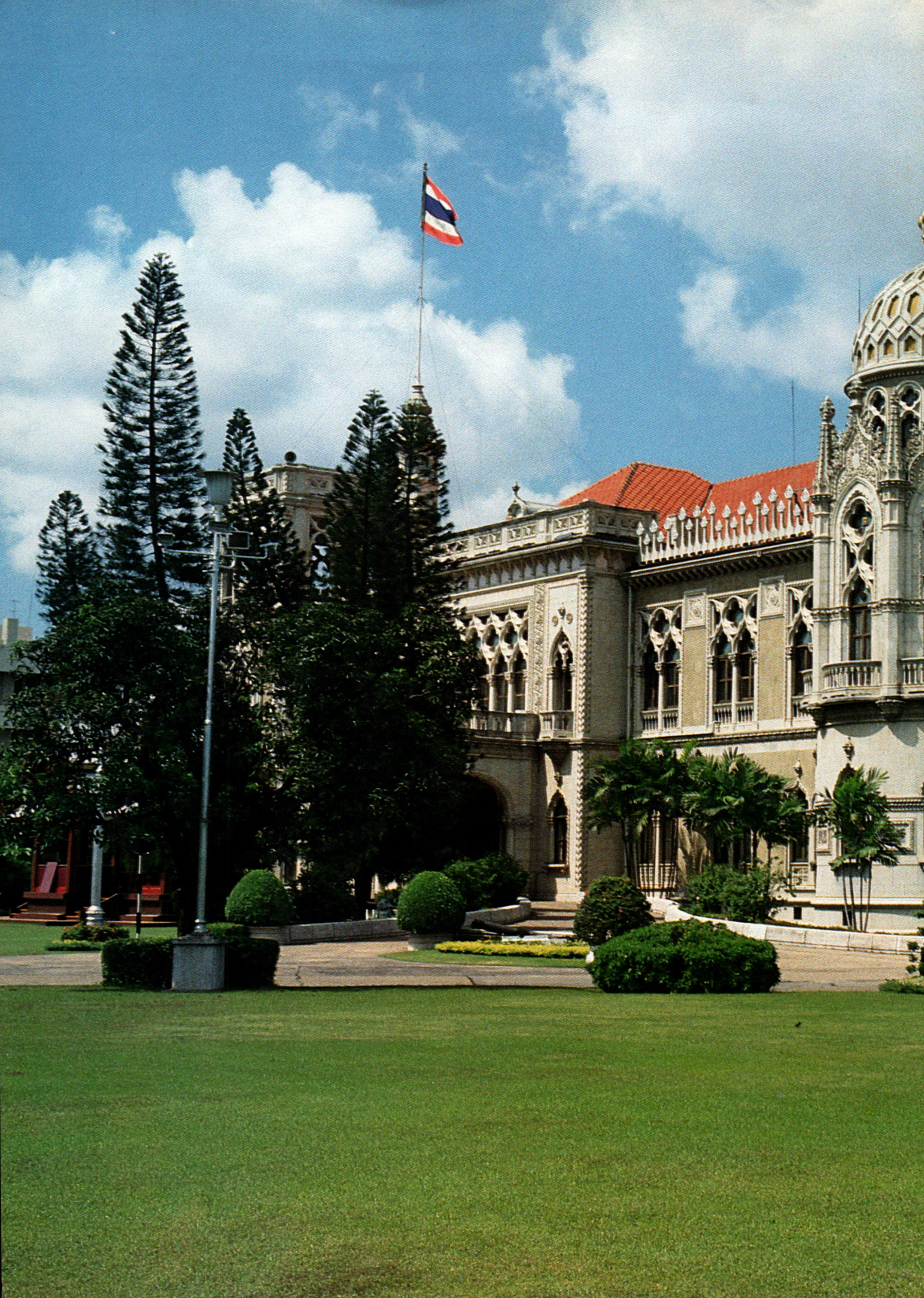

ทำเนียบรัฐบาล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๐

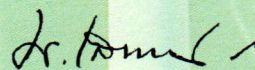

คำนำ

หนังสือเรื่อง ทำเนียบรัฐบาล เป็นหนังสือที่คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๔/๒๕๓๐ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๓๐ แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “ทำเนียบรัฐบาล” เล่มนี้ขึ้นคณะหนึ่ง โดยกำหนดให้มีหน้าที่พิจารณารวบรวมข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทำเนียบรัฐบาล ตลอดจนประวัติความเป็นมา แล้วเรียบเรียงให้ถูกต้องและเหมาะสม จัดพิมพ์ให้ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้มีโอกาสรู้จักสถานที่สำคัญ อันเป็นสถานที่ปฏิบัติราชการของหัวหน้าคณะรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดของประเทศ คือ นายกรัฐมนตรีซึ่งนับได้ว่าเป็นความสำคัญระดับชาติแห่งหนึ่ง

บัดนี้ คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือทำเนียบรัฐบาล ได้พิจารณารวบรวมข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของทำเนียบรัฐบาล จากหลักฐานทั้งที่เป็นเอกสารและคำบอกเล่าของผู้ที่ได้เคยเกี่ยวข้องกับการก่อสร้างปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทำเนียบฯ ในแต่ละยุคแต่ละสมัย ตลอดจนผู้ที่ได้เคยอาศัยอยู่และปฏิบัติราชการในสถานที่สำคัญแห่งนี้เท่าที่ยังมีชีวิตอยู่โดยลำดับแล้วเรียบเรียงจัดทำเป็นรูปเล่ม อันประกอบด้วยเนื้อหาสาระสำคัญและภาพทั้งในอดีตและปัจจุบันขึ้นเผยแพร่ตามวัตถุประสงค์ของราชการเรียบร้อยแล้ว จึงหวังว่าหนังสือทำเนียบรัฐบาลจะอำนวยประโยชน์แก่ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

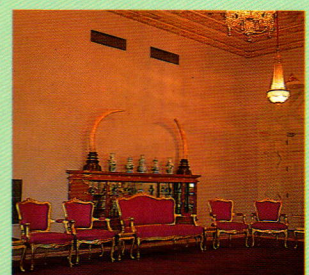
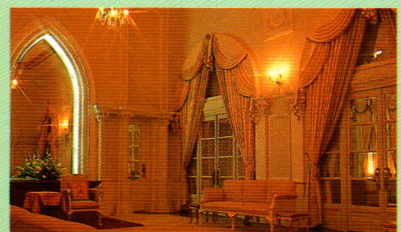

(ม.ถ.นวลผ่อง เสนานรงค์)

ประธานคณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “ทำเนียบรัฐบาล”

สารบัญ

ความสำคัญ	๑
ประวัติความเป็นมา	๒
ตึกไทยคู่ฟ้า (ตึกไกรสร)	๑๖
ตึกนารีสโมสร	๘๖
ตึกแสงอาทิตย์ (ตึกที่ทำการไปรษณีย์และ โทรเลข สาขาทำเนียบรัฐบาล)	๘๘
ตึกสันติไมตรี	๙๐
ตึกบัญชาการ (หลังเก่า)	๑๐๐
ตึกบัญชาการ (หลังใหม่)	๑๐๒
ตึกสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	๑๐๖
ตึกสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	๑๐๗
ตึก ๖ ชั้น	๑๐๙
ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อย	
พระจุลจอมเกล้าฯ	๑๑๐
บทสรุป	๑๑๑

ทำเนียบรัฐบาล

ความสำคัญ ทำเนียบรัฐบาล เป็นสถานที่ราชการสำคัญที่สุดในระดับชาติแห่งหนึ่ง เพราะเป็นที่ประชุมของคณะรัฐมนตรี เป็นที่ทำงานของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กับเป็นที่ตั้งสำนักงานของหน่วยงานระดับกรมอีกหลายหน่วย ได้แก่ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตลอดจนเป็นที่ประชุมของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ของส่วนราชการที่กล่าวแล้ว นอกจากนี้ทำเนียบรัฐบาลยังเป็นสถานที่ต้อนรับบุคคลสำคัญระดับผู้นำชาวต่างประเทศที่เข้ามาเยือนประเทศไทยและเข้าพบนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี อีกด้วย

ในบางโอกาสรัฐบาลยังได้จัดงานเกี่ยวกับพระราชพิธีขึ้นที่นี้ เช่น งานสโมสรมสนธิบาตเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เป็นต้น และใช้บริเวณกับอาคารบางหลังจัดต้อนรับข้าราชการ ประชาชน จัดสัมมนา จัดนิทรรศการ และจัดเป็นสถานที่มอบรางวัลเกียรติยศที่ภาคีรัฐบาลและภาคเอกชนจัดขึ้น

ความสำคัญอีกเรื่องหนึ่งของทำเนียบรัฐบาล คือ ประวัติความเป็นมาและความงดงามทางรูปแบบสถาปัตยกรรมของตัวอาคารบางหลังที่มีมาก่อนเป็นทำเนียบรัฐบาล เป็นที่สนใจของคนไทยและชาวต่างประเทศ แม้ในปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงฉายหมู่กับคณะเสื่อป่า

พลเอก พลเรือเอก เจ้าพระยามรณมพ
(ม.ล.เพื่อ พึ่งบุญ ณ อยุธยา)

ประวัติความเป็นมา ก่อน
เป็นทำเนียบรัฐบาล บริเวณพื้นที่ภายใน
ในรั้วกำแพงโดยรอบนี้ มีชื่อเดิมว่า
“บ้านนรสิงห์” เจ้าของบ้านคือ “พลเอก
พลเรือเอก เจ้าพระยามรณมพ” (ม.ล.
เพื่อ พึ่งบุญ ณ อยุธยา) ผู้เคยดำรง
ตำแหน่งสำคัญ ๆ ทางราชการ ใน
สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ กล่าวคือ ท่าน
เคยดำรงตำแหน่ง ผู้สำเร็จราชการ
มหาดเล็ก องคมนตรีอุปนายกเสื่อป่า
พลเอกกองทัพบก พลเรือเอกกองทัพบ
เรือ นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรด
ปรานให้ใกล้ชิดพระองค์อยู่ตลอดเวลา
เช่น โปรดให้เป็นหัวหน้าห้องพระ
บรรทม นั่งร่วมโต๊ะเสวยทั้งมือกลางวัน
และกลางคืนตลอดรัชกาล และตาม
เสด็จโดยลำพังกับพระองค์ เป็นต้น

บ้านนรสิงห์ ตั้งอยู่ตำบลดุสิต
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีบริเวณ
เนื้อที่ตามโฉนด ๒๗ ไร่ ๓ งาน ๔๔
ตารางวา เจ้าของบ้านได้รับพระ
ราชทานจากพระบาทสมเด็จพระ
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งได้รับ
พระราชทานพระราชทรัพย์มาจัด
สร้างอาคารและสิ่งต่าง ๆ ลงในบริเวณ
พื้นที่ดังกล่าว

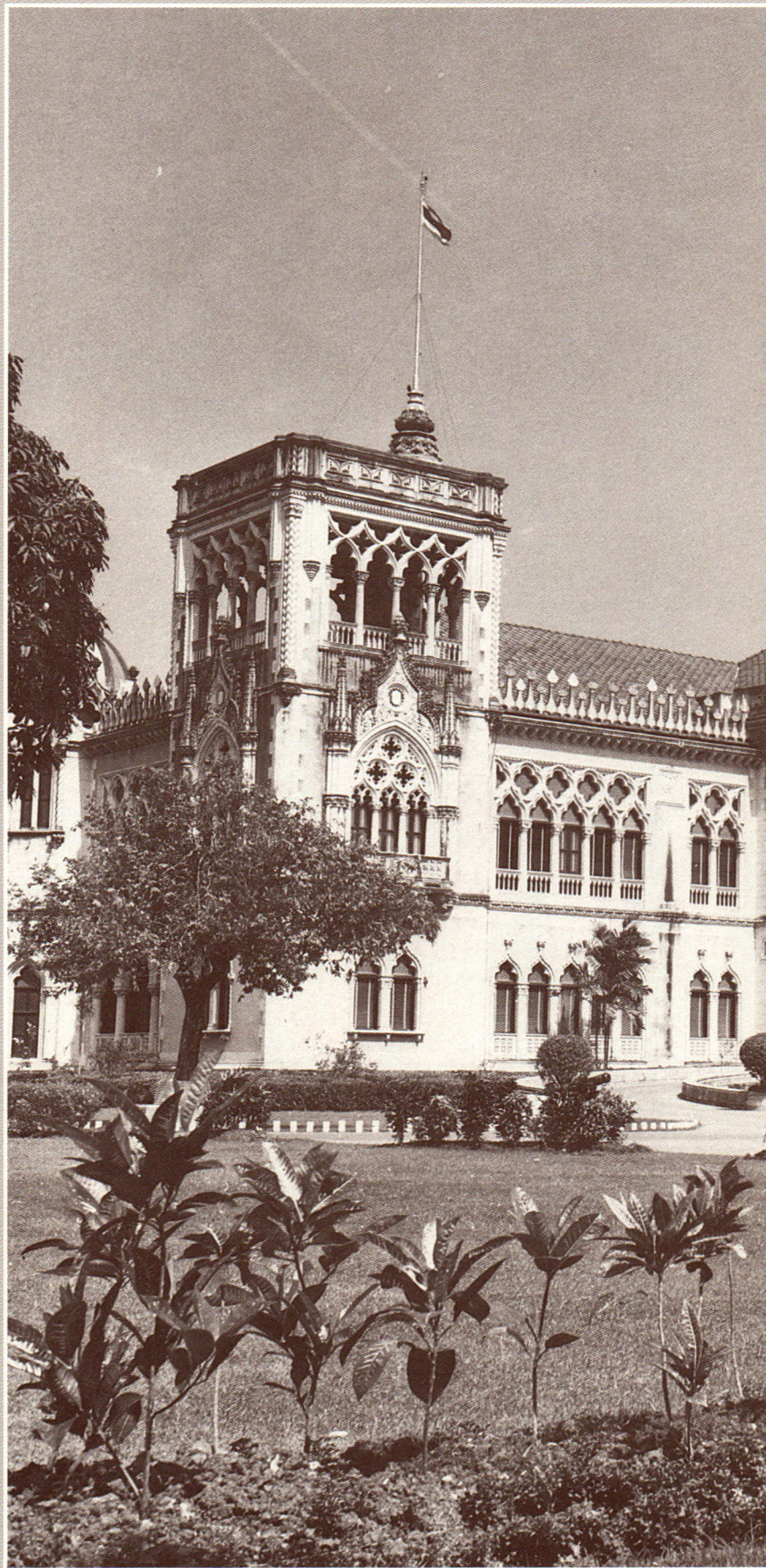
ชื่อบ้านนรสิงห์ ไม่ปรากฏ
หลักฐานแน่ชัดว่า เป็นชื่อที่ได้รับพระ
ราชทาน หรือเจ้าของบ้านตั้งขึ้นเอง
แต่ “นรสิงห์” นั้น เป็นชื่อของพระ
นารายณ์เป็นเจ้า ที่ทรงอวตารลงมา
ในโลกมนุษย์เพื่อปราบยักษ์ร้ายที่ชื่อ
“หิรันตะอสูร” ร่างของนรสิงห์ ตอน

เคียรเป็นสิงห์ แต่พระกายเป็นมนุษย์
เล็บที่ปลายนิ้วเป็นกรงเล็บสิงห์ ใช้
เป็นอาวุธฯ (รายละเอียดโปรดดูใน
ลิลิตนารายณ์สิบปาง พระราชนิพนธ์
ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัว)

แต่เดิม บ้านนรสิงห์ เคยมีรูปปั้น
นรสิงห์ เต็มตัวตั้งอยู่บริเวณสนามหญ้า
หน้าตึกไทยคู่ฟ้า ปัจจุบันรูปปั้นนรสิงห์
อันเป็นสัญลักษณ์ของบ้านไม่มีอยู่แล้ว
ไม่ทราบว่าได้เคลื่อนย้ายไปอยู่ ณ
ที่ใด

ทำเนียบรัฐบาล หลังจากการ
ที่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการราษฎร
ตามผลการประกาศพระบรมราช-
โองการโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราช-
บัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน
สยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อวันที่
๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้ว ถือ
ว่า คณะกรรมการราษฎรที่ตั้งขึ้น
เป็นคณะบริหารนั้น เป็นที่มาของคณะ
รัฐมนตรีในวันถัดจากวันที่ประกาศ
พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว และได้
ถือเอาวันที่ ๒๘ มิถุนายน เป็นวัน
สถาปนาสำนักนายกรัฐมนตรีตั้งแต่นั้น
เป็นต้นมา สถานที่ปฏิบัติราชการ
ของคณะกรรมการราษฎร อยู่ ณ
พระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งใช้เป็น
สภาผู้แทนราษฎรด้วย ขณะนั้น พระ-
ยามโนปกรณนิติธาดา (ก้อน หุตะสิงห์)
เป็นประธานคณะกรรมการคณะราษฎร
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้า-
อยู่หัว รัชกาลที่ ๗ พระราชทานรัฐ-
ธรรมนูญ ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ.
๒๔๗๕ ทรงแต่งตั้งให้พระยามโน-
ปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรี

ตามรัฐธรรมนูญฉบับนั้น สถานที่ปฏิบัติราชการของนายกรัฐมนตรียังคงอยู่ที่พระที่นั่งอนันตสมาคมตามเดิม

ต่อมาพลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๖ สถานที่ปฏิบัติราชการของนายกรัฐมนตรีเปลี่ยนมาอยู่วังปารุสกวัน เพราะวังปารุสกวันถูกผู้เปลี่ยนแปลงการปกครองยึดไว้ และพลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ก็อยู่ที่นี้ สถานที่ทำงานในตอนแรกเรียกว่า “วังปารุสกวัน” บ้าง “สำนักนายกรัฐมนตรีวังปารุสกวัน” บ้าง แต่ต่อมาเรียกว่า “สำนักนายกรัฐมนตรีวังปารุสกวัน” ชื่อเดียว ครั้นถึงสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ สำนักนายกรัฐมนตรี เปลี่ยนมาอยู่ที่วังสวนกุหลาบ ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับวังปารุสกวันนั่นเอง

ใน พ.ศ. ๒๔๘๔ ระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา ญี่ปุ่นได้มีการเจรจาขอซื้อหรือไม่ก็ขอเช่าบ้านนรสิงห์ ด้วยเห็นว่ามีความสวยงาม เพื่อทำเป็นสถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย แต่ความปรากฏในเวลาต่อมาว่า ในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ พลเอก พลเรือเอกเจ้าพระยามรยามรภาพ เจ้าของบ้านนรสิงห์ได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง คือ นายปรีดี พนมยงค์ เสนอขายบ้านนรสิงห์ให้แก่รัฐบาลในราคา ๒ ล้านบาท เพราะเห็นว่าใหญ่โตเกินฐานะและมีค่าบำรุงรักษาสูง กระทรวงการคลังปฏิเสธ แต่ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๔

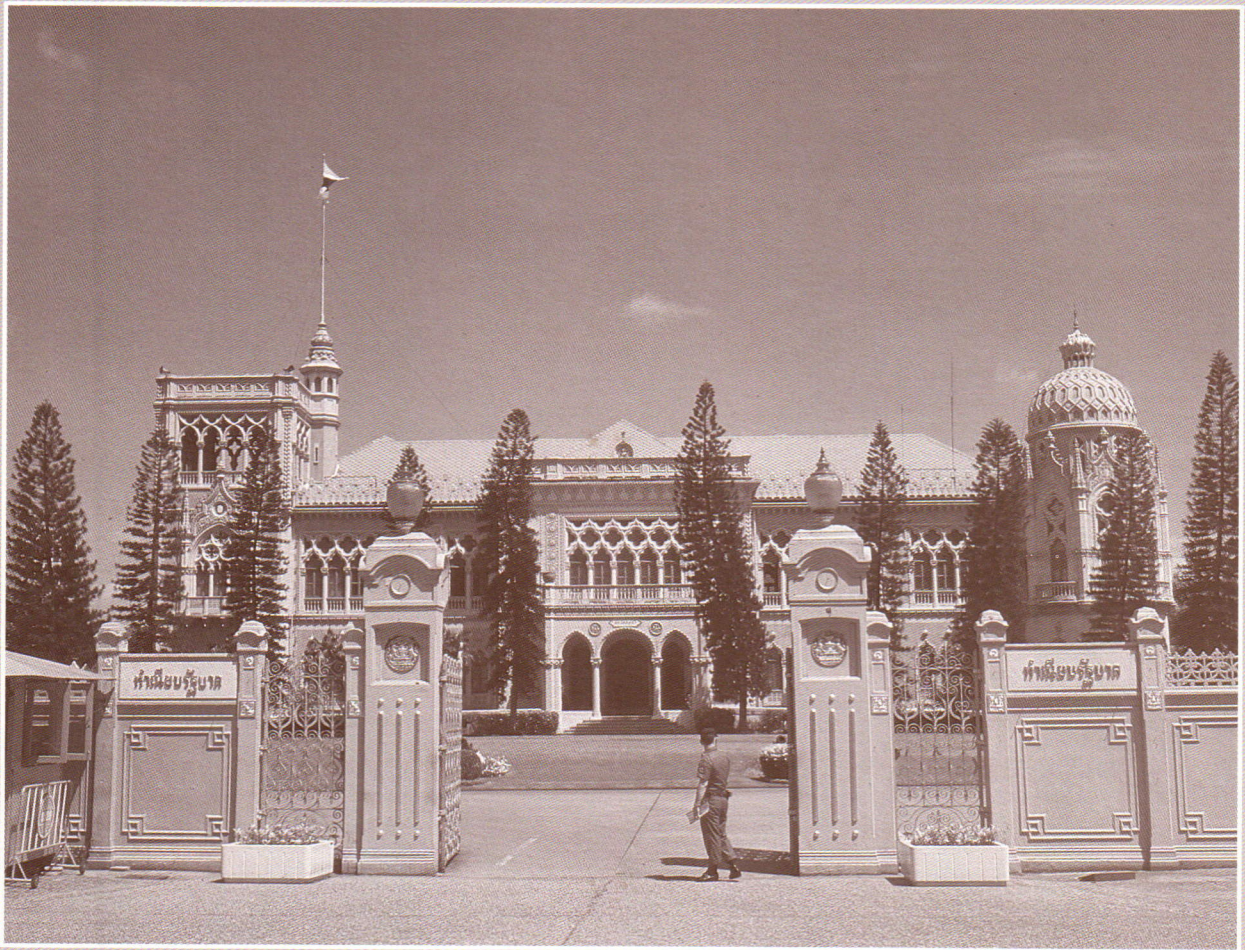
กลุ่ม “ตึก ๒๔ มิถุนา” ที่ทำการของ
สำนักนายกรัฐมนตรี
สมัยจอมพล ป. พิบูล-
สงคราม เป็นนายก-
รัฐมนตรี

จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เห็นว่าควรซื้อบ้านนรสิงห์ทำเป็นสถานที่รับรองแขกเมือง ตกลงกันได้ ในราคา ๑ ล้านบาท โดยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ คือ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา และ พลเอก เจ้าพระยาพิชเยนทรโยธิน (อุม พิชเยนทรโยธิน) ได้ให้กระทรวงการคลังจ่ายเงินสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และได้มอบบ้านนรสิงห์ให้สำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ดูแล โดยให้รัฐบาลใช้เป็นสถานที่สำหรับรับรองแขกเมือง และใช้เป็นที่ตั้งทำเนียบรัฐบาล ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นมา

ดังนั้น “บ้านนรสิงห์” จึงเปลี่ยนเป็น “ทำเนียบสามัคคีชัย” และ “ทำเนียบรัฐบาล” โดยลำดับ สำนักนายกรัฐมนตรีจึงย้ายจากวังสวนกุหลาบมาอยู่ ณ ที่นี้

เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๖ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติการซื้อทำเนียบรัฐบาล และได้มีการทำสัญญาซื้อขายกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ในราคา ๑๗,๗๘๐,๘๐๒.๓๖ บาท (สิบเจ็ดล้านเจ็ดแสนแปดหมื่นแปดร้อยสองบาทสามสิบหกสตางค์) โดยคำนวณราคาจากต้นทุนรับซื้อบวกด้วยราคาซ่อมบำรุงคูณด้วย ๑.๕ แล้วลดราคาลง ๒๐% ตามระเบียบของราชการในสมัยนั้น และโอนกรรมสิทธิ์กัน ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดพระนคร เสร็จเรียบร้อย เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

ได้นำเสนอเรื่องความสำคัญและความเป็นมาของทำเนียบรัฐบาลโดยลำดับแล้ว จะขอนำเข้าสู่บริเวณทำเนียบรัฐบาลต่อไป

รั้วกำแพงด้านทิศตะวันออก (ด้านหน้า) ที่ประตูกลาง มีแผ่นป้ายชื่อ "ทำเนียบรัฐบาล"

พื้นที่รอบนอกและรั้วกำแพง
 ทำเนียบรัฐบาลมีรั้วกำแพงกันบริเวณ
 เห็นได้ง่าย ๓ ด้านคือ ด้านทิศตะ-
 วันออก ด้านทิศเหนือ และด้านทิศใต้
 ส่วนอีกด้านหนึ่งคือ ทิศตะวันตก ซึ่ง
 ติดกับบริเวณส่วนการศึกษาโรงเรียน
 นายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ (เดิม) นั้น
 มองไม่เห็น เพราะมีตึกที่ทำงานของ
 หน่วยงานในทำเนียบฯ หลังยาวต่อ
 เนื่องกันกันเกือบตลอดทั้งด้าน

รั้วกำแพงด้านทิศตะวันออก
 เป็นกำแพงคอนกรีต มีประตูเหล็ก
 แข็งแรงลวดลายกลมกลืนกับตัวอาคาร
 สำหรับผ่านเข้า-ออก ได้ ๓ ประตู โดย
 ประตูกลางมีแผ่นป้ายชื่อ "ทำเนียบ-
 รัฐบาล" ติดอยู่ที่กำแพงตอนบน รั้ว

ตราเทวตาเชิญพระแสงขรรค์ เป็นตราประจำตัว
พลเอก พลเรือเอก เจ้าพระยาวรเทพ

กำแพงด้านนี้เป็นด้านหน้าของทำเนียบ-
รัฐบาล มีถนนนครปฐมผ่านขนานไป
กับคลองเปรมประชากร เป็นถนน
คอนกรีตใช้เป็นลานจอดรถของผู้มา
ติดต่อราชการในทำเนียบรัฐบาล

สมัยก่อน คือ สมัยที่ยังเป็นบ้าน
นรสิงห์ มีศาลาหลังใหญ่สำหรับพักรอ
ตั้งอยู่ด้านหน้า ถนนนครปฐมที่ตัดผ่าน
หน้าประตูเป็นถนนหินบด ปลุกต้น
มะขามเรียงรายสองข้าง มีศาลาทำน้ำ
อยู่ริมคลองเปรมประชากร เป็นห้อง
กระจกงดงามมาก อยู่ตรงกับหน้าตึก
ไกรสรหรือตึกไทยคู่ฟ้าปัจจุบัน เสา
รั้วกำแพงทุกด้านมีตราเทวตาเชิญ

ด้านหน้าของ
ทำเนียบรัฐบาล มีถนน
นครปฐม ขนานไปกับ
คลองเปรมประชากร

พระแสงขรรค์ติดอยู่ ตรานี้เป็นตรา
ประจำตัว พลเอก พลเรือเอก เจ้า-
พระยาวรเทพ เพราะสมัยที่ท่าน
เป็นมหาดเล็กได้เป็นผู้เชิญพระแสง-
ขรรค์ชัยศรีในงานพระราชพิธีบรม-
ราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระมง-

กฎเกล้าเจ้าอยู่หัว การใช้รูปเทวดา
เชิญพระแสงขรรค์ ก็เพราะท่านเป็น
ผู้มีเชื้อสายราชสกุล หากเป็นบุคคล
สามัญใช้รูปมานพ เมื่อบ้านนรสิงห์
เป็นทำเนียบรัฐบาล ตราที่ติดอยู่กับ
เสารั้วกำแพงเปลี่ยนเป็นตราสำนัก
นายกรัฐมนตรี คือ รูปราชสีห์ และ
คชสีห์ รักษารัฐธรรมนูญตามประตุ
ที่ใช้ผ่านเข้า - ออก

รั้วกำแพงด้านทิศใต้ เป็น
คอนกรีตเช่นเดียวกัน ถนนลูกหลวง
เป็นหินบดเรียบกำแพงเคียงขนานไป
กับคลองผดุงกรุงเกษม มีประตู ๔
ประตู ปัจจุบันใช้ประตูเดียว คือ ประตู
ที่สามใกล้ตึกสำนักเลขาธิการ คณะ
รัฐมนตรีปัจจุบัน

สมัยที่ยังเป็นบ้านนรสิงห์ รั้วกำแพง
ด้านนี้ ตอนใกล้ ๆ กับมุมกำแพง
ที่เลี้ยวมาจากด้านทิศตะวันออกเล็กน้อย
จนถึงด้านใต้ มีประตูเล็กสำหรับเข้า -
ออก ตรงกับด้านหลังของเรือนพลอย
นพเก้า ซึ่งอยู่ภายในกำแพง และเมื่อ
ผ่านประตูเล็กดังกล่าวไปประมาณ
ครึ่งกำแพง มีประตูใหญ่สำหรับเข้า -
ออก บ้านนรสิงห์ด้านใต้ ซึ่งเมื่อเข้า
ไปแล้วจะพบ “ตึกสารทูล” ก่อนตึก
อื่น ส่วนด้านนอกกำแพงตรงกับประตู
มีศาลาทำน้ำหลังงามตั้งอยู่ริมคลอง
ผดุงกรุงเกษม มีลักษณะงดงามเหมือน
ศาลาทำน้ำด้านทิศตะวันออก ปัจจุบัน
ประตูเล็กและประตูใหญ่ ที่กล่าวถึง
ปิดไม่ได้ใช้ คงมีแต่ประตูที่ปรับปรุง
ใหม่ใกล้ตึกสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ปัจจุบัน ๑ ประตู ที่ใช้อยู่ประจำ
ถนนลูกหลวงที่เคยเป็นถนนหินบดก็
เป็นถนนคอนกรีตตลอดไปจนถึงสะพาน
มัมหวานรังสรรค์

๑.-๒. รั้วกำแพงด้านทิศใต้ เคียงขนานไปกับคลองผดุงกรุงเกษม
เมื่อสมัยยังเป็น “ทำเนียบสามัคคีชัย”

๓. เป็นภาพสมัยปัจจุบัน ตึกสารทูล (ตึกขาว) ถูกรื้อถอนไป
เพื่อสร้างตึกบัญชาการหลังใหม่แทน

รั้วกำแพงด้านทิศเหนือ
ตรงข้ามสำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

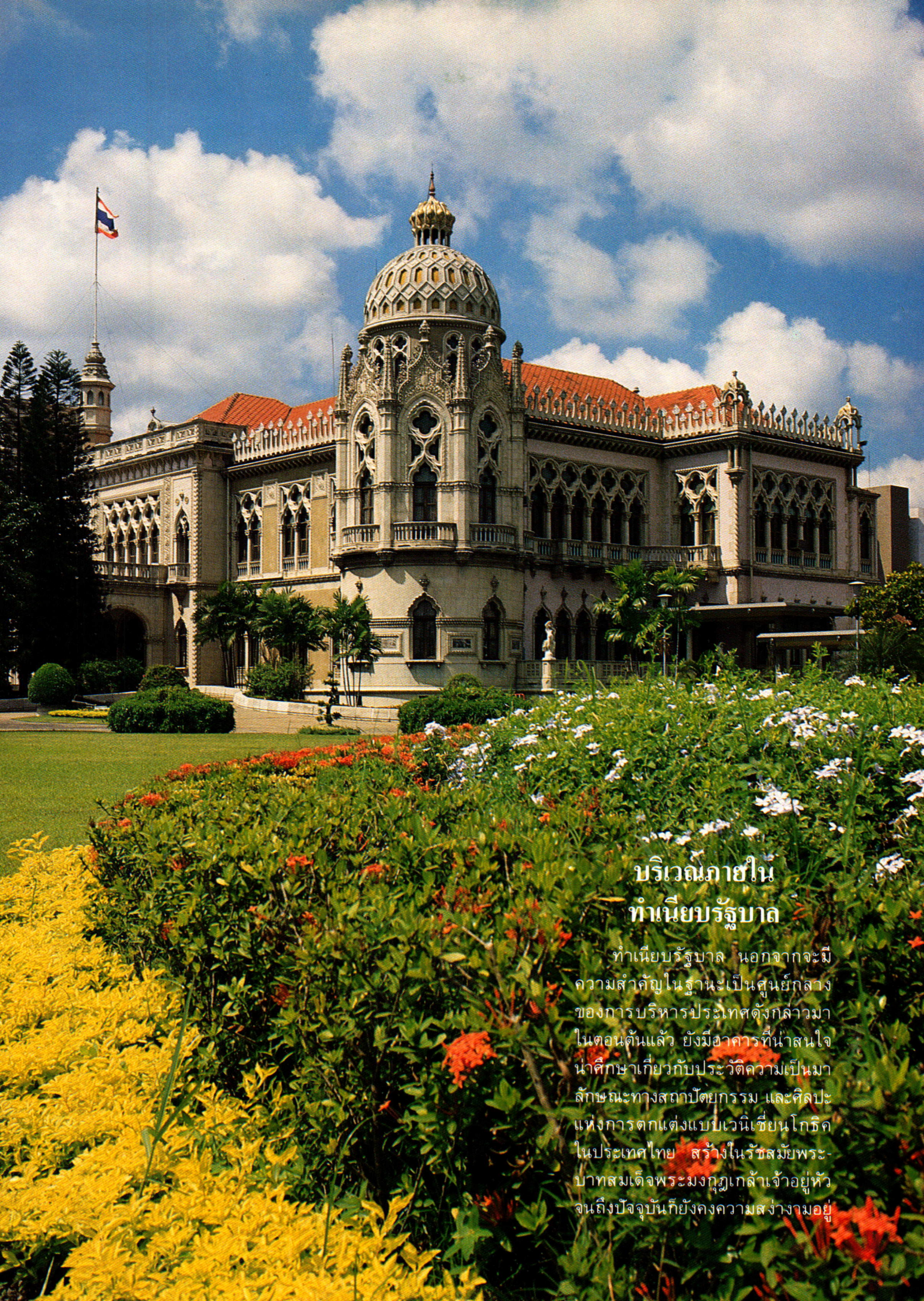

รั้วกำแพงด้านทิศเหนือ คงเป็นกำแพงคอนกรีตเหมือนกำแพงสองด้านที่กล่าวมาแล้ว มีประตูใหญ่สำหรับผ่านเข้า - ออก ๒ ประตู ประตูแรกตรงกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ประตูที่สองตรงกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.)

สมัยก่อน บ้านนรสิงห์ทางด้านนี้ตรงที่เป็นทางเท้าติดด้านนอกของกำแพงเป็นคลองน้ำและริมคลองด้านถนนพิษณุโลก มีรางรกรางเคียงขนานไป ความจริงตอนสิ้นสุดของกำแพงที่ติด

กับอาณาเขตของส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ มีประตูเล็กสำหรับผ่านเข้า - ออก ปัจจุบันยังเห็นอยู่

รั้วกำแพงด้านทิศตะวันตก อยู่ริมคูน้ำธรรมชาติที่กั้นเขตทำเนียบรัฐบาลกับส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ คูน้ำเดิมกว้างและลึกกว่าปัจจุบันมาก ใช้เป็นสระฝีกว่ายน้ำของนักเรียนโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ ด้วย แต่ขณะนี้ตื้นเขินมาก มีรั้วกำแพงอยู่ทางฝั่งทำเนียบรัฐบาล แต่เหลือให้เห็นอยู่บ้าง

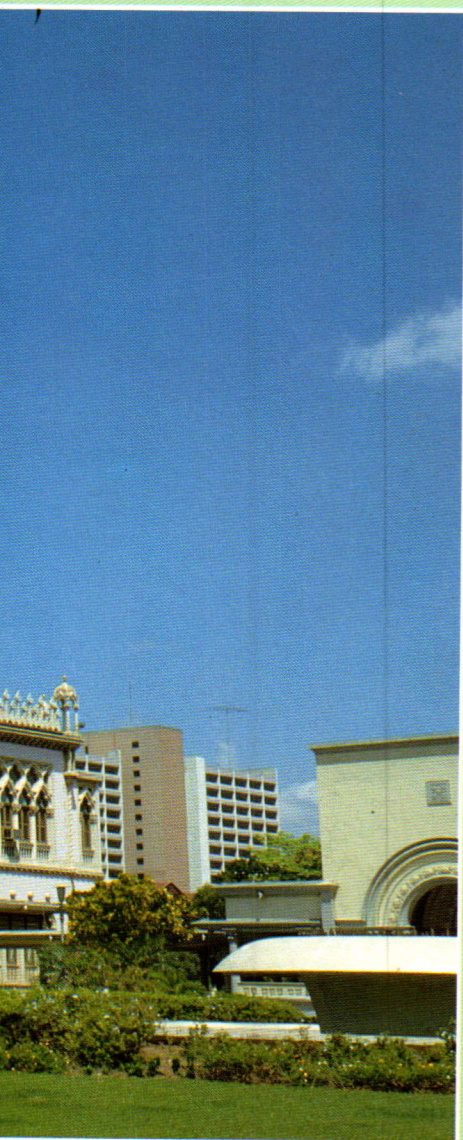

บริเวณภายใน ทำเนียบรัฐบาล

ทำเนียบรัฐบาล นอกจากจะมี
ความสำคัญในฐานะเป็นศูนย์กลาง
ของการบริหารประเทศดังกล่าวมา
ในตอนต้นแล้ว ยังมีอาคารที่น่าสนใจ
น่าศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม และศิลปะ
แห่งการตกแต่งแบบวินเซนต์โกธิค
ในประเทศไทย สร้างในรัชสมัยพระ-
บาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
จนถึงปัจจุบันก็ยังคงความสง่างามอยู่

พลับพลาหน้าตึกไทยคู่ฟ้าที่เห็นอยู่ในภาพนี้ รัฐบาลได้
จัดสร้างขึ้นเนื่องในงานสโมสรมณีนคร พระราชพิธีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ และพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก

สนามหญ้า หน้าตึกไทยคู่ฟ้า

เมื่อผ่านประตูด้านทิศตะวันออก อันเป็นประตูด้านหน้าเข้ามาแล้ว จะเห็นสนามหญ้าเขียวขจีเป็นรูปกลม วงกว้างใหญ่เต็มหน้าตึกไทยคู่ฟ้า โดยมีถนนคอนกรีตโอบด้านใต้และด้านเหนือ และทางขึ้น - ลงหน้าตึกไทยคู่ฟ้าโอบอยู่ด้านทิศตะวันตกของสนาม สองข้างทางขึ้น - ลง มีไม้ดอกไม้ประดับปลูกอยู่โดยตลอด มีเสาไฟฟ้าที่เป็นทั้งเครื่องประดับตกแต่งสนามและให้ความสว่างในเวลากลางคืนไปพร้อมๆ กัน นอกจากนี้ ยังมีปืนใหญ่สมัยโบราณตั้งอยู่ตามขอบสนามด้านละหลายกระบอกอีกด้วย

ปืนใหญ่สมัยโบราณ ตั้งอยู่ตามขอบสนามหญ้า หน้าตึกไทยคู่ฟ้า

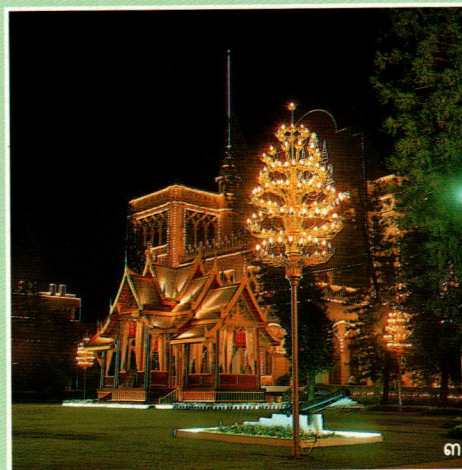

๑. รัฐบาลได้จัดงานสโมสรสันนิบาตเนื่องในวันฉัตรมงคล ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๐

๒. การตกแต่งดวงไฟตามรูปทรงอาคาร เนื่องในงานสโมสรสันนิบาต วันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๒๘

ความสำคัญของสนามหญ้าแห่งนี้ ก็คือ ทำให้ตัวตึกไทยคู่ฟ้าที่ตั้งอยู่เบื้องหลังมีความงามสง่า โดดเด่นอยู่กลางบริเวณท่ามกลางอาคารหลังอื่นๆ ที่อยู่ด้านข้างและด้านหลัง นอกจากนี้ สนามหญ้าแห่งนี้ เมื่อมีการจัดงานสำคัญ ๆ ของรัฐบาลในเวลากลางคืน ซึ่งมีแขกผู้มีเกียรติเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก เช่น งานสโมสรสันนิบาตเนื่องในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา งานเฉลิมพระเกียรติฯ และงานต้อนรับบุคคลสำคัญระดับประมุขของต่างประเทศ จะได้รับการตกแต่งประดับแสงไฟอันมีสีสันมากมายงามระยับไปทั่วบริเวณ

๓. พลับพลาประดับดวงไฟที่สร้างขึ้นเพื่องานสโมสรสันนิบาต เนื่องในงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๙ ธันวาคม ๒๕๓๐
๔.-๖. การประดับดวงไฟตามรูปทรงตัวอาคารและบริเวณสนาม

๕

๕. ประตูด่านหน้าทำเนียบรัฐบาลก็ตกแต่ง
ประดับไฟสีส้มสวยงาม

๖

๗

ที่ตั้งของศาลพระภูมิ
ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับประตูทางออก
ด้านทิศตะวันออก

ศาลพระภูมิ

เดิมตั้งอยู่ตรงมุมที่กำลังด้าน
ทิศตะวันออกบรรจบกับกำแพงด้าน
เหนือ ต่อมาได้ย้ายไปตั้งอยู่ใกล้กับ
ประตูออกด้านทิศตะวันออก โดยจัด
เป็นสวนไม้ประดับไม้ดอก แล้วกัน
บริเวณเป็นส่วนสัด และยกพื้นดินให้
สูงกว่าระดับถนนคอนกรีตที่ตัดผ่าน
เล็กน้อย

ส่วนบริเวณที่ตั้งศาลพระภูมิเดิม
จัดเป็นส่วนหนึ่งของกองตำราวจรักษา-
การณทำเนียบรัฐบาล ซึ่งมีตึกที่ทำ-
การติดอยู่กับกำแพงทิศเหนือด้านใน
ตั้งแต่ริมประตูเข้า - ออกที่ตรงกับ
สำนักงาน ก.พ.

ตรงที่ตั้งศาลพระภูมิปัจจุบัน เดิม
เป็นที่อยู่ของแขกยามที่รักษาเวรยาม
อยู่ในบ้านนรสิงห์ เรียกกันว่า “ซุ้ม-
แขก” แต่เมื่อบ้านนรสิงห์เป็นทำเนียบ
รัฐบาลแล้ว จึงเคลื่อนย้ายศาลพระภูมิ
จากที่เดิมมายังสถานที่แห่งนี้

๑๖

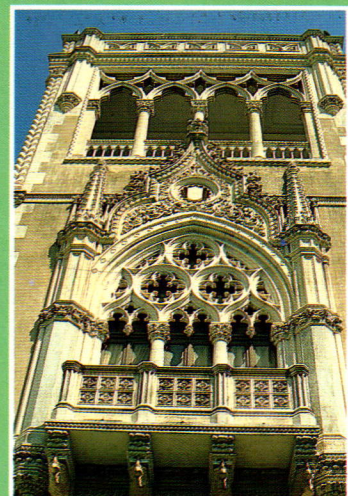

ตึกไทยคู่ฟ้า (ตึกไกรสร)

ตึกไทยคู่ฟ้าเป็นตึกใหญ่ มีความงามด้านสถาปัตยกรรมและมณฑานศิลป์ที่เป็นเอกลักษณ์หนึ่งของอาคารในประเทศไทย นับว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันมีค่ายิ่ง สมควรจะอนุรักษ์รักษาไว้ให้อยู่ในสภาพเดิมทุกประการ

รูปแบบสถาปัตยกรรมเป็นแบบเวนีเซียนโกธิค (Venetian Gothic) จะเห็นได้จากเครื่องประดับ โค้งประตูหน้าต่าง กำแพงภายนอกและภายใน โดม หั้วเส้า ขอบระเบียงเชิงหลังคา ซึ่งมีแบบอย่างจากอาคารวังริมน้ำของเจ้าผู้ครองนครเวนิส (Doges's

Palace) ในสมัย ค.ศ. ๑๓๐๙ - ๑๔๒๔
อาจจะเป็นด้วยว่าที่ตั้งของอาคารนี้มี
คลองล้อมรอบถึง ๔ ด้าน คล้ายกับ
เวนิส (ปัจจุบันนี้เห็นคลองเพียง ๓ ด้าน
เพราะด้านเหนือถมทำเป็นถนนพิษณุ-
โลก) สถาปนิกผู้ออกแบบจึงได้นำ
ลักษณะสถาปัตยกรรมเวนิเซียนโกธิค
มาใช้กับอาคารหลังนี้ นับว่ามีความ
เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

อาคารนี้ถึงแม้จะมีส่วนประกอบ
ซึ่งนำแบบอย่างมาจากวังในเวนิสก็
จริง แต่หาได้เป็นการลอกเลียนมา

ตึกไทยคู่ฟ้า (ตึกไกรสร) ลักษณะสถา-
ปัตยกรรมเป็นแบบเวนิเซียนโกธิค (Venetian
Gothic)

ทั้งหมดนี้ แต่เป็นเพียงการนำส่วน
ประกอบนั้น ๆ เข้ามาประกอบกัน
เป็นอาคารใหม่ มีประโยชน์ใช้สอย
ใหม่ได้อย่างเหมาะสมเจาะคล้อยจงเป็น
อย่างดี

ตึกไทยคู่ฟ้า เป็นชื่อที่ตั้งขึ้นใหม่
ในสมัยที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

เป็นนายกรัฐมนตรี เพราะเมื่อยังเป็นบ้านรสิงห์อยู่นั้น ดึกหลังนี้มีชื่อว่า “ตึกไกรสร” เจ้าของบ้านคงจะนำเอาพระนามย่อของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวรจักรธรรมาธิบดี ซึ่งมีพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้าไกรสร และเป็นต้นราชสกุล “พิบูลย์ ณ อุรุยา” มาตั้ง

ตึกไทยคู่ฟ้า เมื่อเป็นของรัฐบาลในตอนแรกนั้น ตัวตึกยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ตามที่นายช่างได้ออกแบบไว้ แต่ก็มีประโยชน์ใช้สอยได้มากพอสมควร ขอนำรายละเอียดเกี่ยวกับการก่อสร้างมาชี้แจงให้ทราบบ้างดังนี้

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งอนันตสมาคมขึ้นที่พระราชวังดุสิต ใน พ.ศ. ๒๔๕๑ นั้น มีนายช่างต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นชาวอิตาลีเลียนร่วมกับหลายคน ที่สำคัญก็มี นายซี อาร์เลกรี นายอีอี โกโล เป็นวิศวกร นายแอม ตามาโย นายเอรี โกตี เป็นช่างออกแบบ แต่การก่อสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม ไม่ทันสำเร็จก็สิ้นรัชกาล ต่อมาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สร้างต่อจนสำเร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘ และในระยะที่สร้างพระที่นั่งอนันตสมาคมสมัยนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชทรัพย์ให้ พลเอก พลเรือเอก เจ้าพระยาวราชมหาพิริยวงศราชกิจ สร้างบ้านรสิงห์ขึ้นด้วย และให้ช่างชาวอิตาลีเลียนชุดที่สร้างพระที่นั่งอนันตสมาคมนั้นเองเป็นผู้ออกแบบและเป็นผู้สร้าง แต่การสร้างยังไม่สำเร็จ

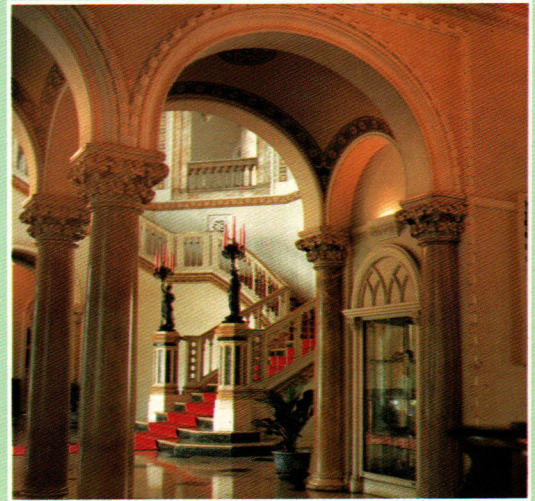

บริบูรณ์ โดยเฉพาะตึกไกรสร (ตึกไทยคู่ฟ้า) เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต นายช่างชาวอิตาลีเลียนกลับประเทศหมด จนถึงสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีและย้ายสำนักนายกรัฐมนตรีมาอยู่ที่นี่ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น จึงได้มอบให้ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี (นามเดิม Corrado Feroci) ชาวนครฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี รับราชการอยู่กรมศิลปากร นำนักเรียนโรงเรียนศิลปากร แผนกช่าง (ภายหลัง จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้สนับสนุนจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งศาสตราจารย์ศิลป พีระศรีเป็นคณบดีคนแรก) มาดำเนินการปรับปรุงต่อเติมและตกแต่งต่อจนสำเร็จเรียบร้อยดังเช่นที่เห็นในปัจจุบัน ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี เข้ามารับราชการที่กรมศิลปากร ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ โดยได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลประเทศอิตาลี จากจำนวน ๑ คน ใน ๒๐๐ คน ซึ่งเป็นพระราชนัดดาของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ต้องการช่างปั้นฝีมือยอดเยี่ยมมาสร้างงานประติมากรรมในประเทศไทย ผลงานของ

ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี

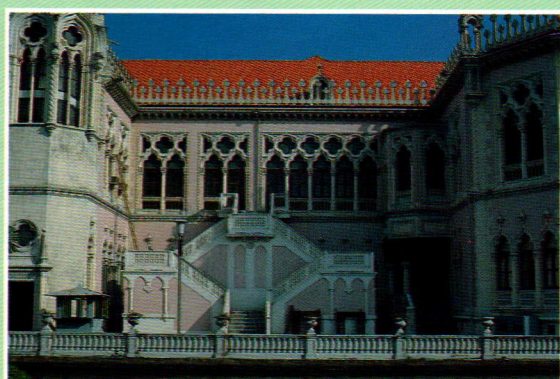

ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี เป็นที่โปรดปรานของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นอันมาก ปัจจุบันผลงานจิตรกรรมและประติมากรรมยอดเยี่ยมของศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี มีให้เห็นอยู่ทั่วประเทศไทย

แต่อย่างไรก็ตาม ตึกไทยคู่ฟ้าสมัยที่ยังเป็นบ้านนรสิงห์แม้จะยังไม่สำเร็จบริบูรณ์ ท่านเจ้าของบ้านก็ได้ใช้บางส่วนของตึกเป็นที่พักอาศัยชั่วคราวชั่วคราว และจัดงานอันมีเกียรติ เช่น งานเลี้ยงรับรองฯ งานฉลองฯ งานเกี่ยวกับวันสำคัญ โดยเฉพาะตรึงบริเวณชั้นล่างตรงหน้าบันไดขึ้นสู่ชั้นสอง ยังเคยใช้เป็นเวทีแสดงละครเรื่องวิเวกพระสมุทร ขุนช้าง-ขุนแผน เป็นต้น โดยใช้ด้านหลังของบันไดเป็นฉากไปในตัวด้วย หากมีผู้แสดงผู้ชมเป็นจำนวนมาก ก็ใช้สนามหญ้าเป็นสถานที่จัดงานร่วมด้วย

ได้เล่าเรื่องของตึกไทยคู่ฟ้าเกี่ยวกับการก่อสร้างมาพอควรแล้ว จะขอなた่านชมตึกไทยคู่ฟ้าทั้งภายนอกและภายในต่อไป

ทรวดทรงภายนอกด้านหน้าของ
ตึกไทยคู่ฟ้าโดยทั่วไป เป็นตึก ๒ ชั้น
แต่ตรงมุขทิศใต้ได้สร้างตอนบนเพิ่มขึ้น
เสมือนเป็นตึก ๓ ชั้น โดยที่ชั้น ๓ ช่อง
ต่าง ๆ ไม่มีบานหน้าต่างติดและไม่มี
หลังคา ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดสมดุลกับมุข
อาคารทางทิศเหนือ ซึ่งทำเป็นห้อง
หลังคาโดม สูงพ้นระดับทั่วไปของ
อาคารตามทฤษฎีการออกแบบสถา-
ปัตยกรรมในสมัยนั้น

ด้านทิศตะวันตก มีบันไดขึ้นจาก
ภายนอกอาคารและส่วนที่ต่อเติมขึ้น
ภายหลังยื่นมาภายนอกอาคาร

วัสดุที่ใช้ภายนอกอาคารโดย
ทั่วไปเป็นหินล้างพิเศษให้เกิดรูพรุน
เล็ก ๆ ที่กำแพง และบัวปูนต่าง ๆ และ
ผนังภายนอกบางส่วนได้ทาสีคล้ายสี
กำแพงหินอ่อนสีกุหลาบของวังเจ้า
ผู้ครองนครเวนิส แต่ก็กลมกลืนและงาม
ประณีตเป็นอย่างยิ่ง

แผนผังอาคารเป็นรูปเกือกม้า โดยมีห้องต่าง ๆ อยู่ตรง ๒ ปีกต่อเชื่อมด้วยห้องบันไดใหญ่ตรงกลาง ภายใต้เพดานโดมแบน

ชั้นล่างอาคารยกสูงจากระดับพื้นดิน ๑.๗๕ เมตร ตรงกลางด้านหน้ามีซุ้มยื่นออกมาด้านแดดฝนคลุมที่จอดรถ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของถนนล้อมรอบสนามวงกลมข้างหน้า ถนนนี้ได้ลาดขึ้นลงจากระดับดินโอบมาถึงตรงซุ้มสูงประมาณ ๑.๒๕ เมตร (หมายความว่าเมื่อลงจากรถแล้วต้องเดินขึ้นบันไดขึ้นตึกอีก ๕๐ ซม. หรือ ๓ ขั้น)

จากพื้นที่ซุ้มที่จอดรถ มีบันไดลงมาสู่สนามหญ้าวงกลม ๗ ชั้น นอกจากจะมีประโยชน์ใช้สอยแล้ว ยังเพิ่มความสวยงามให้กับอาคาร ทั้งได้ใช้เป็นที่ยืนลงในงานพิธีต่าง ๆ ด้วยโดยไม่ต้องเดินอ้อม

ยอดตึกมีขอบระเบียงเชิงหลังคา
ทำเป็นลวดลายโดยติดตราสำนักนายก-
รัฐมนตรี ซึ่งก็ได้นำแบบอย่างมาจาก
ขอบระเบียง ของวังเจ้าผู้ครองนคร
เวนิส

ซุ้มประตูหน้าต่างชั้นล่างเป็น
โค้งปูนปั้น ลวดลายโกธิค ส่วนชั้นบน
เป็นเสากลมมีลวดลายโกธิคที่วิจิตร
พิสดารกว่า ลวดลายเหล่านี้ก็นำแบบ
อย่างมาจากซุ้มประตูหน้าต่างของ
เจ้าผู้ครองนครเวนิสเช่นเดียวกัน

เครื่องประดับโค้งประตู หน้าต่าง โคม
หัวเสา ขอบระเบียงเชิงหลังคา ได้แบบอย่างมา
จากอาคารวังมื่นน้ำ ของเจ้าผู้ครองนครเวนิส

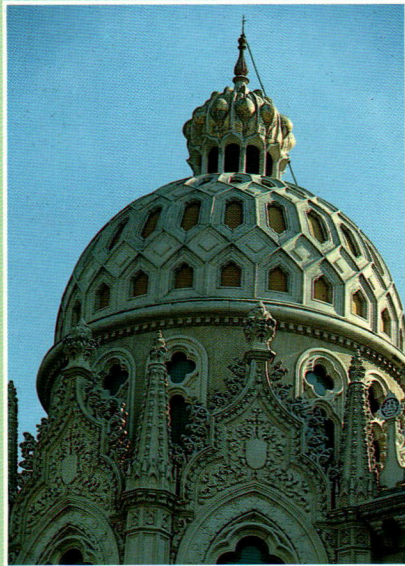

โดยทั่วไปประตูหน้าต่างด้านหน้า
ด้านข้าง และด้านหลัง ชั้นล่างเป็นแบบ
โค้งแหลมนั่งบนหัวเสาแบน มีลูกกรง
ดอกเหลี่ยมตอนล่าง ส่วนชั้นบนเป็น
แบบโค้งแหลม นั่งบนหัวเสากลม เหนือ
โค้งเป็นช่องแสงลายดอกไม้อยู่ในกรอบ
สี่เหลี่ยม มีลูกกรงเป็นเสาเล็ก ๆ รับ
คานเล็กอยู่ตอนล่างโดยตลอด

มุมนะวันออกเฉียงเหนือ เป็นห้อง
กลมยื่นออกมาจากผนัง ส่วนยอดของหลังคา
ห้องกลมนี้ เป็นโดมคอนกรีตปิดโมเสกสีทอง

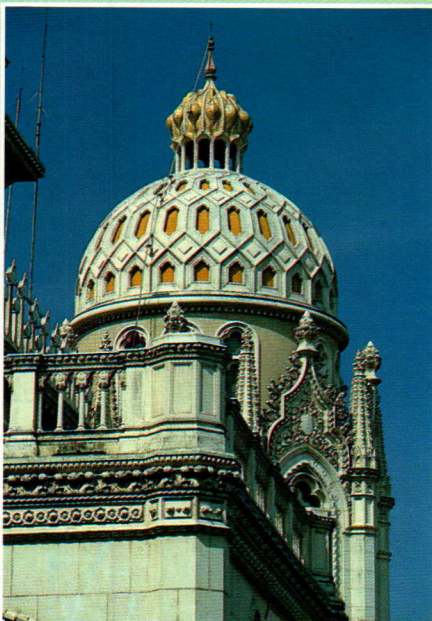

เพื่อไม่ให้อาคารดูจืดชืด สถาปนิก
ได้เน้นส่วนด้านหน้าด้วยมุขต่าง ๆ
ตรงมุมและบางส่วนของอาคาร เช่น
มุมนะวันออกเฉียงเหนือ เป็น
ห้องกลมยื่นออกมาจากผนัง หน้าต่าง
ส่วนล่างและส่วนบนยังคงลักษณะของ
หน้าต่างทั่วไป เป็นแต่ว่าได้เพิ่มลวด-
ลายมากขึ้น คือ ระหว่างหน้าต่างชั้น
ล่างเพิ่มลูกฟักปูนปั้น ระหว่างหน้าต่าง
ชั้นบน เพิ่มกลุ่มเสาบัวลวดลาย กรอบ-
บัวลวดลายตกแต่งเหนือช่อง และบัว
ปลายแหลม ตอนส่วนยอดหลังคาห้อง
กลมนี้เป็นโดมคอนกรีตปิดโมเสกทอง
ตรงกลางทางเข้า ได้ยกขอบ
ระเบียงเชิงหลังคาให้สูงขึ้น เพิ่ม
หน้าต่างที่มีระเบียงยื่นออกมาข้างละ
ช่อง ตรง ๒ ข้างของหน้าต่างใหญ่
มีซุ้มที่จ่อตรงถึยื่นออกมา ประกอบ
ด้วยโค้งกลมและโค้งแหลมเน้นทางเข้า

มุมนะวันตกเฉียงเหนือ เป็นหอคอย
สี่เหลี่ยมยื่นออกมาเล็กน้อยจากผนัง
ทั่วไป มีความสูงเท่ากับอาคาร ๓ ชั้น
ช่องที่ชั้น ๓ ไม่มีบานและไม่มีหลังคา
คลุม เข้าใจว่า เพื่อให้เกิดสมดุลกับ
ห้องโดมทางมุขทางทิศตะวันออก-
เฉียงเหนือ ตามทฤษฎีศิลปะแบบ
โกธิค โดยไม่มีประโยชน์ใช้สอย ติด
กับหอคอย ๓ ชั้นนี้ มีหอ ๘ เหลี่ยม
เล็ก รับเสารัง สูงพ่นขึ้นมาจากยอด
ส่วนบนของหอ ๘ เหลี่ยม เป็นบัวปูน
ปั้นเรียวขึ้นรับเสารังอย่างงดงาม

มุมนด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
แทนที่จะปล่อยให้ป็นมุมนอก เช่นตึก
ทั่วไป สถาปนิกได้ลบมุม ทำให้เกิด
เป็นช่องหน้าต่าง ๑ ช่อง ตรงมุมแทน
และเกิดเป็นหลังคามุขย่อยเกาะกับ
ผนังทแยงมุมขึ้นแก้ความน่าเบื่อหน่าย
ไปได้อย่างดี

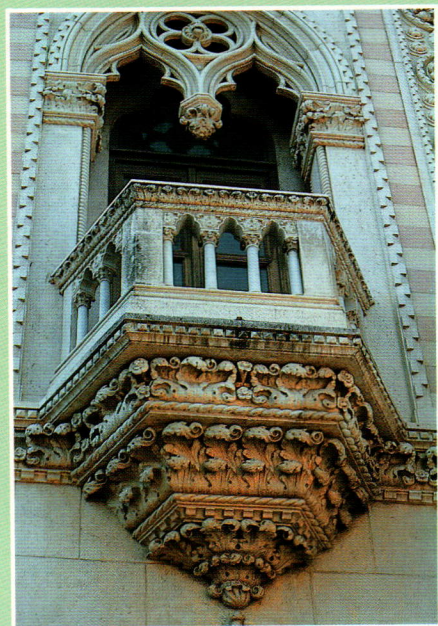

ซุ้มประตู หน้าต่าง
เป็นโค้งปูนปั้น ลวดลาย
แบบโกธิคที่วิจิตรงดงาม

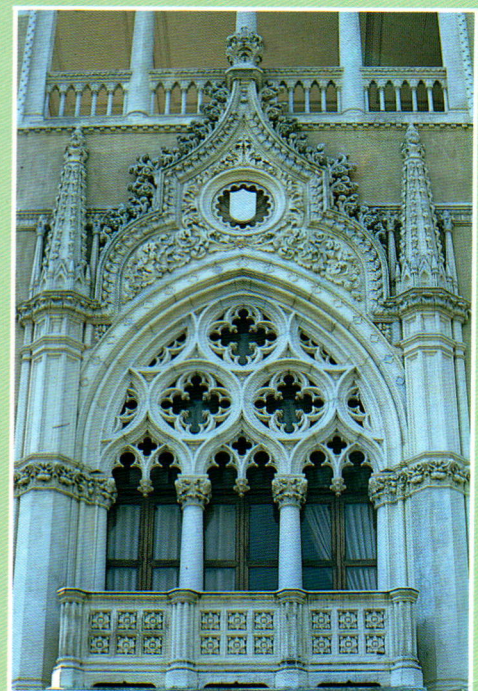
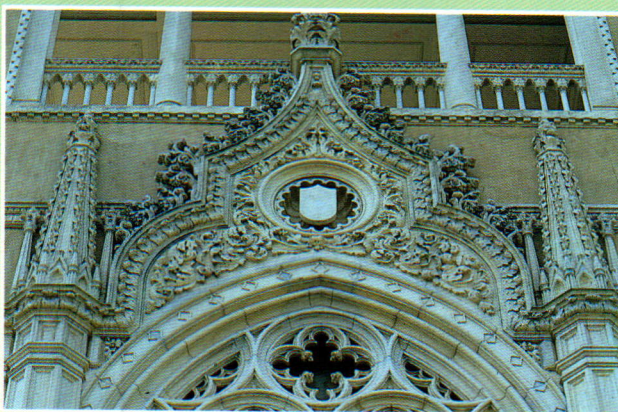
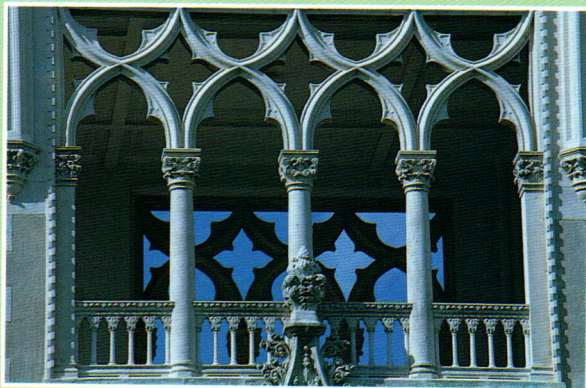
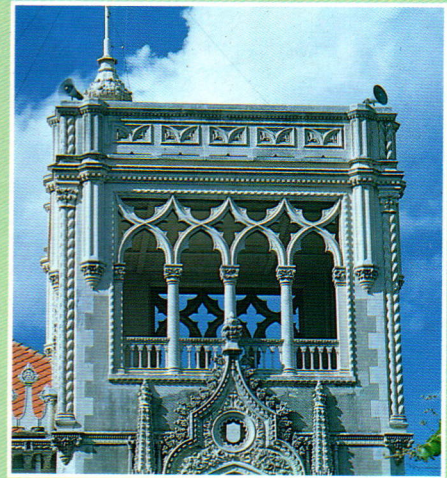
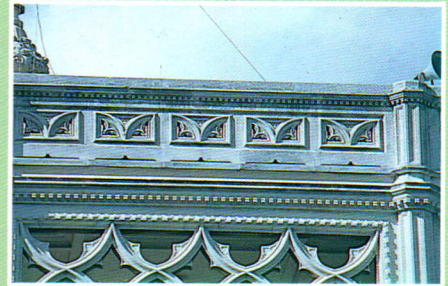

ตึกไทยคู่ฟ้าเป็นตึก ๒ ชั้น วัสดุที่ใช้ภายนอก
อาคารเป็นหินล้างพิเศษให้เกิดรูพรุนเล็ก ๆ ที่กำแพง
และบัวปูนต่าง ๆ

มูมตะวันตกเจียงเหนือ เป็นหอคอยสี่เหลี่ยม
มีความสูงเท่ากับอาคาร ๓ ชั้น

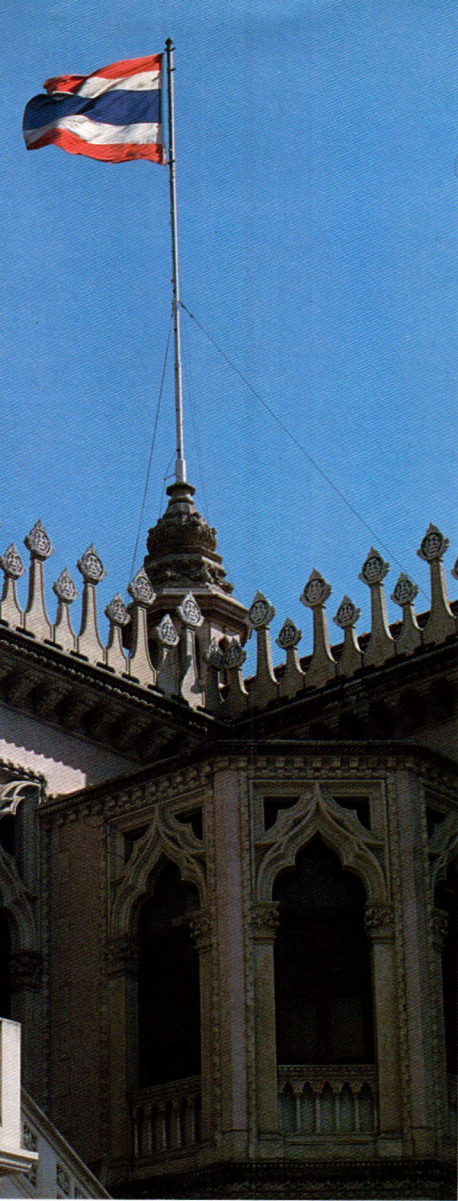

ส่วนบนของหอ ๘ เหลี่ยม เป็นบัวปูนปั้น
เรียวขึ้นรับเสารองอย่างงดงาม

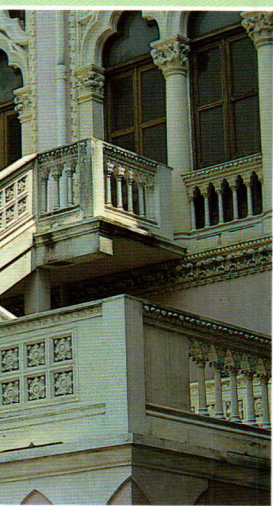
ด้านทิศตะวันตก มีทางขึ้น
จากภายนอกตัวอาคาร

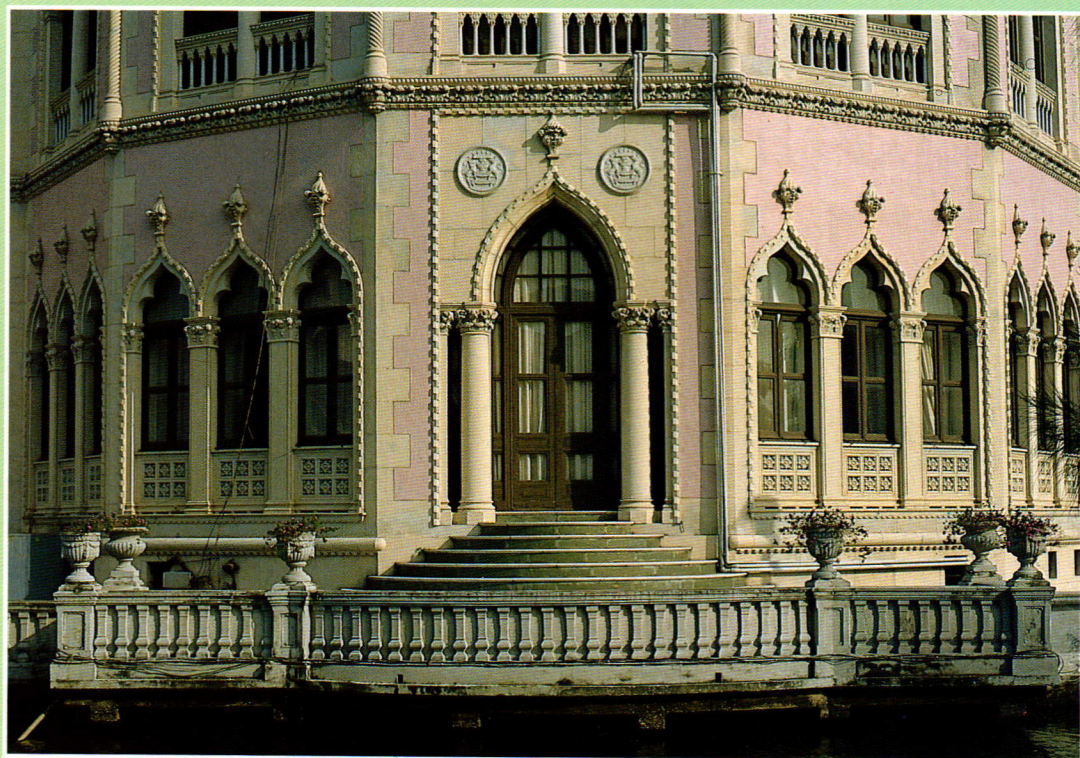
ด้านทิศตะวันตก ทำให้เป็นห้อง
บันไดเวียนเล็กผนักภายนอก ๘ เหลี่ยม
หลังคาโดมบ้าน ส่วนล่างมีประตูทาง
เข้าแสดงให้เห็นว่าเป็นทางบริการ
ของอาคาร คือ เข้าจากระดับพื้นดิน
หน้าต่างตอนบนเป็นแบบโค้งแหลม
มีเสาเกลียวประดับ ๒ ด้าน และช่อง
แสงลายดอกไม้ตอนบนหน้าต่าง

ปลายด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้
ผนักกำแพงแทนที่จะเป็นผนังแบน ได้
ทำให้กำแพงเอียงขนานกับกำแพง
โค้งภายในของห้องงาช้าง (คือ ผนัก
แต่ละผนักเป็นส่วนหนึ่งของรูปสิบสอง
เหลี่ยมด้านเท่า)

ด้านทิศใต้ มีห้องโถงทางเข้า
เล็ก ลักษณะเดียวกับห้องบันไดเวียน
เล็กทิศตะวันตก คือ มีหลังคาโดมบ้าน
หน้าต่างชั้นบนพร้อมกับเครื่องประ-
ดับ เช่นเดียวกัน เพียงแต่ทางเข้าชั้น
ล่างต้องขึ้นบันไดจากภายนอก

เหนือประตูโค้งแหลม
ห้องหลังคาโดมบ้าน มีปูน
ปั้นตราสำนักนายกรัฐมนตรี
ประดับอยู่

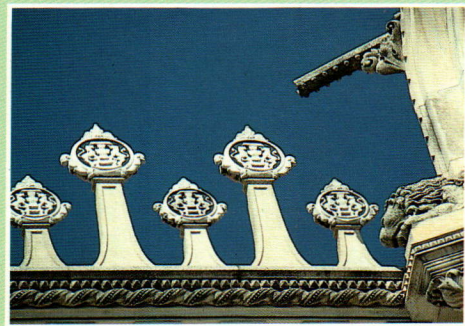

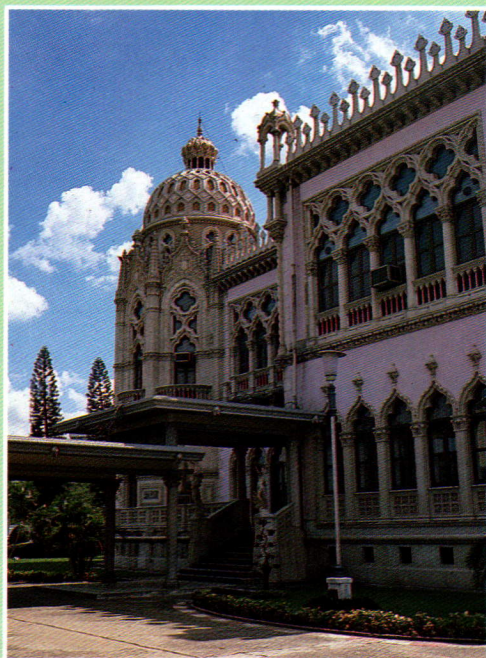
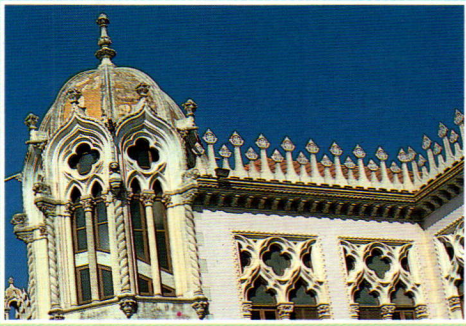

หลังคาของตึกไทยคู่ฟ้า เป็นหลังคาคลุม
และมุงด้วยกระเบื้องสีเคลือบหน้าวาวสีอิฐ

หลังคาของตึกไทยคู่ฟ้าเป็นหลังคาคลุมและมุงด้วยกระเบื้องสีเหลือง หน้าวส์อิฐ ตามขอบระเบียงทำเป็นลายปูนปั้น รูปตราสำนักนายกรัฐมนตรี สูงต่ำสลับกัน ซึ่งเป็นลักษณะโดยเฉพาะของสถาปัตยกรรมเวนิเซียนโกธิค แต่อย่างไรก็ตาม ตรงระเบียงหลังคาด้านหน้าของตึกมีแท่นประดิษฐานรูปปั้นพระพรหมหน้าตักประมาณ ๒๔ นิ้ว มีกำแพงเตี้ย ๆ แบบคลาสสิกบังฐานอยู่ข้างหน้า รูปปั้นพระพรหมองค์นี้ลักษณะ ๔ พระพักตร์ ๔ พระกร จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สมัยเป็นนายกรัฐมนตรี ได้เป็นผู้ริเริ่มให้จัดสร้างขึ้นโดยกรมศิลปากรเป็นผู้ปั้น และหล่อเป็นโลหะสัมฤทธิ์ แต่ได้อัญเชิญประดิษฐานบนแท่นในสมัยจอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๐๗

ตามขอบชายคาทำเป็นลายปูนปั้น รูปตรา
สำนักนายกรัฐมนตรีสูงต่ำสลับกัน ซึ่งเป็นลักษณะ
เฉพาะของสถาปัตยกรรมแบบเวนิเซียนโกธิค

เครื่องประดับตามตัวอาคาร เช่น ใต้กรอบหน้าต่าง ตามปลาย
รางน้ำที่ระบายน้ำฝนจากหลังคาสู่พื้นชั้นล่าง แม้ปลายคานรับระเบียง
มีปูนปั้นเป็นรูป “หัวไก่”

ก่อนที่จะเข้าชมภายในของตึก
ไทยคู่ฟ้า มีข้อที่น่าสนใจอยู่ข้อหนึ่ง
เกี่ยวกับสิ่งตกแต่งภายนอกกรอบตึก
กล่าวคือ เมื่อเดินดูรอบ ๆ แล้ว จะ
เห็นสิ่งหนึ่งคือ ปูนปั้นเป็นรูป “หัวไก่”
แค่คอบ้าง ครึ่งตัวบ้าง ประดับอยู่ตาม
ใต้กรอบหน้าต่างเหมือนกับเป็นเครื่อง
หนุนคานหน้าต่างทุกบาน และตาม
ปลายของรางน้ำที่ระบายน้ำฝนจาก
หลังคาลงสู่พื้นชั้นล่างทุกราง แม้ปลาย
คานรับระเบียงก็ประดับด้วยหัวไก่
เช่นเดียวกัน เรื่องนี้ มีบางท่านให้
ความเห็น ว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม
สั่งให้ทำเป็นหัวไก่ เมื่อมีการปรับปรุง
ตึกไทยคู่ฟ้า เพราะท่านเกิดปีระกา
แต่มีหลายท่านซึ่งเคยอาศัยอยู่ในบริ-
เวณบ้านนรสิงห์ยืนยันว่า เดิมก็เป็น
รูปหัวไก่ไม่ใช่ของทำใหม่ เพราะ
คุณหญิงประจวบฯ ภริยาของท่าน
เจ้าของบ้านเกิดปีระกา

บริเวณบันไดภายนอกตัวอาคาร มี
รูปประติมากรรมหินอ่อนประดับ ช่วยเพิ่ม
ความงดงามให้กับตัวอาคารยิ่งขึ้น

ชั้นล่างของตึก มีพื้น
เป็นหินอ่อนทั้งหมด มีบันได
หินอ่อนเวียนขึ้น ๒ ข้าง ปลูก
ด้วยพรมสีแดง

ท่านได้ชมตึกไทยคู่ฟ้าภายนอก
แล้ว จากนั้นขอเชิญท่านเข้าชมความ
งดงามภายในต่อไป ชั้นล่างของตึก
พื้นเป็นหินอ่อนทั้งหมด ตรงกลางเป็น
ห้องโถงกว้างมีบันไดหินอ่อนเวียนขึ้น
ขึ้น ๒ ข้าง เมื่อเดินไปทางซ้ายมือจะ
พบตู้สมัยโบราณโชว์ของเก่าอันเป็น
เครื่องเคลือบลายครามสมัยโบราณ
งามล้ำค่า ผ่านตู้โชว์เข้าไปจะมีห้องพัก
แขกของนายกรัฐมนตรี เรียกชื่อว่า
“ห้องโดมสีทอง” สำหรับใช้เป็นห้องพัก
แขกก่อนที่จะเข้าห้องรับรองฯ ซึ่ง
อยู่ด้านหน้าทางขวามือของห้องนี้
เพดานห้องโดมสีทองเป็นรูปโค้ง เขียน
ลวดลายหลากสี ห้องนี้เป็นชั้นล่าง
ของหอคอยทิศใต้ของตึกไทยคู่ฟ้า
ดังกล่าวมาแล้ว

ห้องโคมสีทอง ใช้เป็นห้องพักแขกของนายกรัฐมนตรี ก่อนที่จะเข้าห้องรับรองฯ

เพดานห้องโดมสีทอง เป็นรูปโค้ง เขียนลวดลายหลากหลายสิ่งงดงาม

ภายในห้องโถง

ส่วนห้องรับแขกเป็นทางการของนายกรัฐมนตรีนั้น เรียกชื่อว่า “ห้องรับรองแขก” ห้องนี้มีความกว้างยาวแบ่งออกเป็นสองช่วง ช่วงแรกกว้างมีเก้าอี้ชุดรับแขกตั้งอยู่ทางผนังด้านใต้ ส่วนทางผนังด้านเหนือมีภาพเขียนสีน้ำมัน รูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราชชนช้างกับพระมหาอุปราชาที่ดอนเจดีย์ ถัดจากช่วงนี้เข้าไปมีพระบรมรูปเขียนสีน้ำมันของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ทรงเครื่องภูษิตาภรณ์ประทับยืน พระหัตถ์ทรงพระแสงดาบ อยู่ในกรอบสีทองงดงามมากติดอยู่กับผนังด้านตรงหน้ามองเห็นได้ชัด ผู้วาดภาพนี้คือนางปราณี นิ่มเสมอ ข้าราชการและศิลปินมีชื่อเสียงแห่งกรมศิลปากร และมีงาช้าง ๑ คู่ ตั้งอยู่บนแท่นฐานกิ่งละแท่น งาช้างคู่นี้เป็นของพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ การที่เรียกห้องนี้ว่าห้องรับรองแขกก็ด้วยเหตุนี้ที่ผนังด้านข้างของห้องนี้ ด้านใต้มีภาพเขียนสีแบบจิตรกรรมฝาผนัง เป็นรูปบ้านไทยและชีวิตชาวบ้าน ส่วนผนังด้านเหนือเป็นรูปเมืองสมัยโบราณที่มีกำแพงปราการประตูหอรบ ห้องนี้นอกจากรับแขกของนายกรัฐมนตรีแล้ว ยังใช้เป็นสถานที่จัดพิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่นักกล้าสำคัญชาวต่างประเทศด้วย

ห้องรับรองงานข้าง นอกจากจะเป็นห้องรับแขกของนายกรัฐมนตรี
แล้ว ยังใช้เป็นสถานที่จัดพิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แก่บุคคล
สำคัญชาวต่างประเทศด้วย

เก้าอี้ชุดรับแขกในห้องงาช้าง ทำด้วยผ้าไหมสีงาช้าง ในห้องช่วง
ด้านหน้า

(บน) ภาพเขียนสีน้ำมัน รูปสมเด็จพระ-
นเรศวรมหาราชชนช้างกับพระมหาอุปราชาที่
ดอนเจดีย์ ประดับทางผนังด้านทิศเหนือในห้อง
งาช้าง (ล่าง) มุมหนึ่งของห้องงาช้าง

ลวดลายเพดานในห้อง
รับรองงาช้าง

เมื่อมองตรงไปจากห้อง
รับรองงาช้างช่วงด้านหน้า จะ
เห็นภาพพระบรมรูปเขียนสีน้ำมัน
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และงาช้าง ๑ คู่ ซึ่งเป็นที่มาของ
ชื่อห้อง

พระบรมรูปเขียนสีน้ำมัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ทรงเครื่องภูษิตาภรณ์ประทับยืน พระหัตถ์ทรงพระแสงดาบ อยู่ในกรอบสี่ทองงดงามมาก วาดโดยนางปราณี นิ่มเสมอ

งานช่างที่ตั้งอยู่บนแท่นฐานคู่นี้ จากสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๙ พระราชทาน

ภาพเขียนสีน้ำมัน รูป
เมืองสมัยโบราณ มีกำแพงปรา-
การ ประตู หอรบ เป็นอีกภาพ
หนึ่งที่ประดับอยู่ในห้องงาช้าง

ภาพเขียนสีน้ำมัน เป็น
รูปบ้านไทยและชีวิตชาวบ้าน
ประดับทางผนังด้านทิศใต้
ของห้องงาช้าง

ลวดลายวิจิตรบนเพดาน
ภายนอกห้องงาช้าง

ตู้โชว์ของโบราณ อยู่ด้าน
นอกบริเวณทางเดินไปยังห้อง
งาช้าง

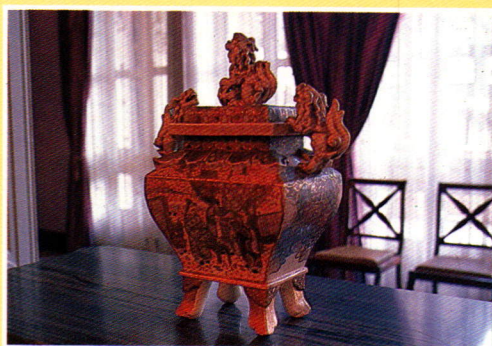
ทางขวามือของตึกชั้นล่างเป็น
“ห้องรับรองสีม่วง” และมีส่วนที่เป็นโดม
เขียนลายงดงาม ห้องทั้งสองนี้ใช้
รับรองแขกของนายกรัฐมนตรี รอง-
นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำ
สำนักนายกรัฐมนตรี

ห้องสีม่วง อยู่ด้านขวามือของตัวอาคาร
เป็นห้องที่ใช้เป็นห้องรับรองแขกของนายกรั
ฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี
ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

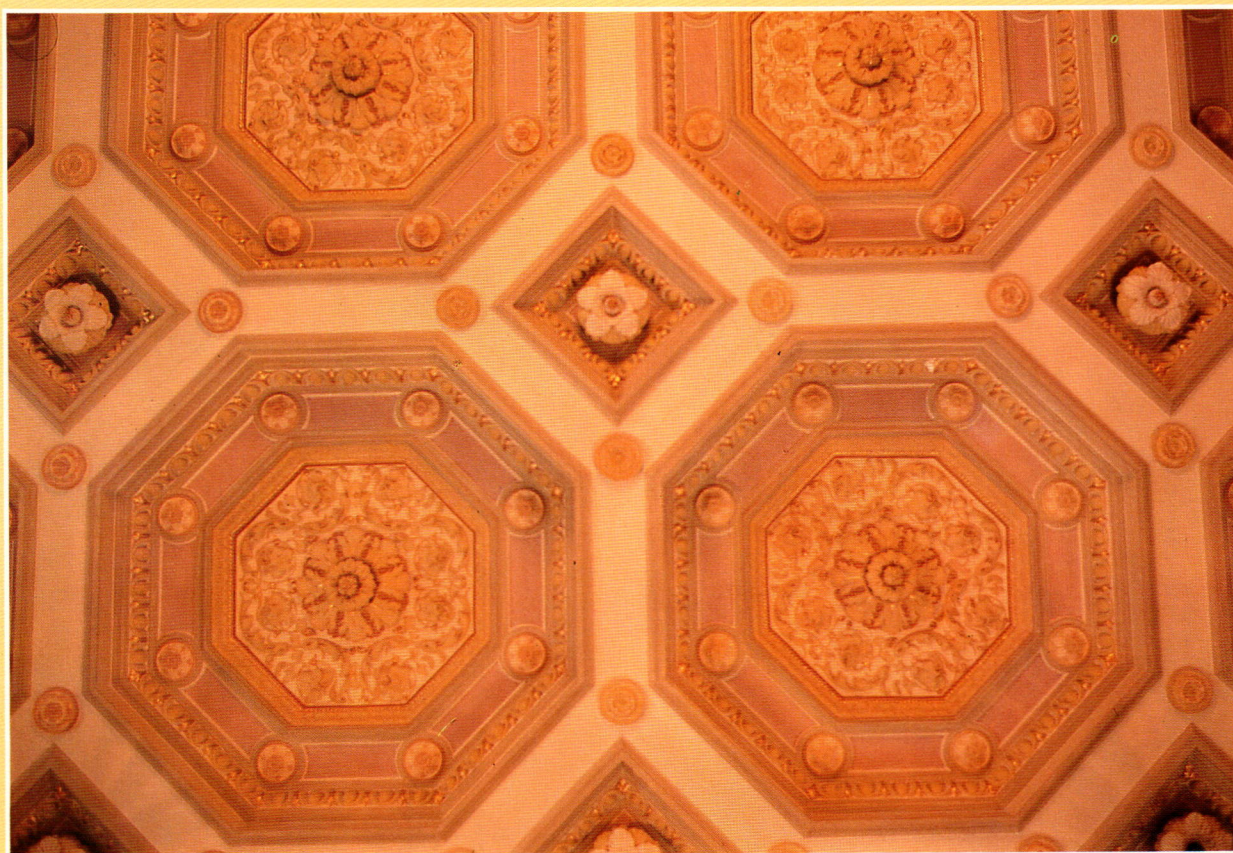

(บน) สวดลายเพดานบริเวณทางเดินริม
หน้าต่างของห้องสีม่วง

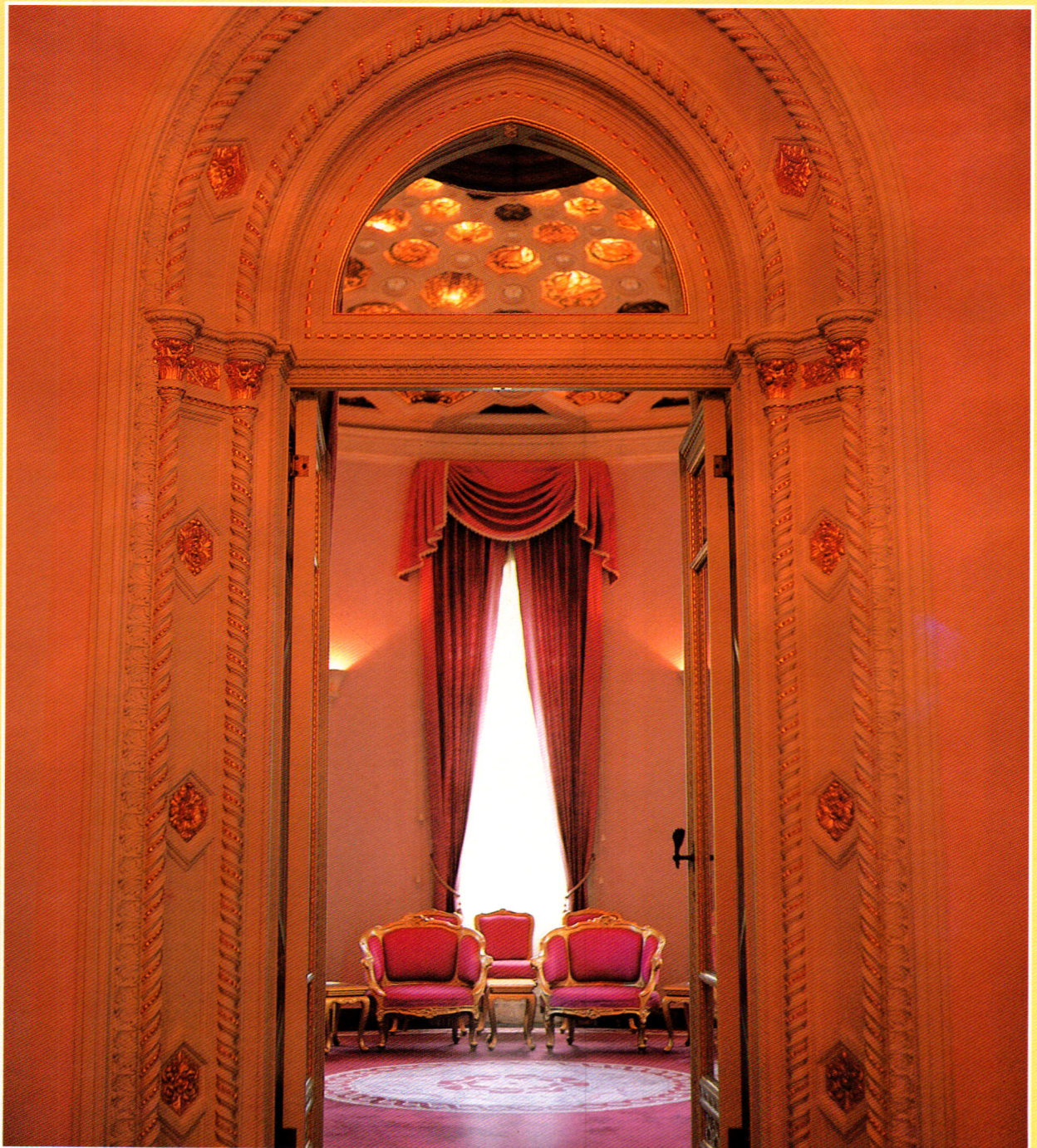
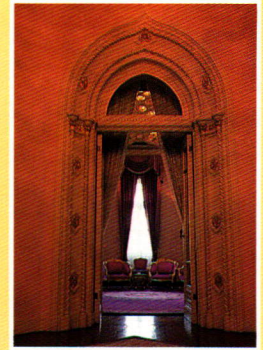
(ล่าง) ของโบราณที่ใช้เป็นเครื่องประดับ
ตกแต่งภายในห้องสีม่วง

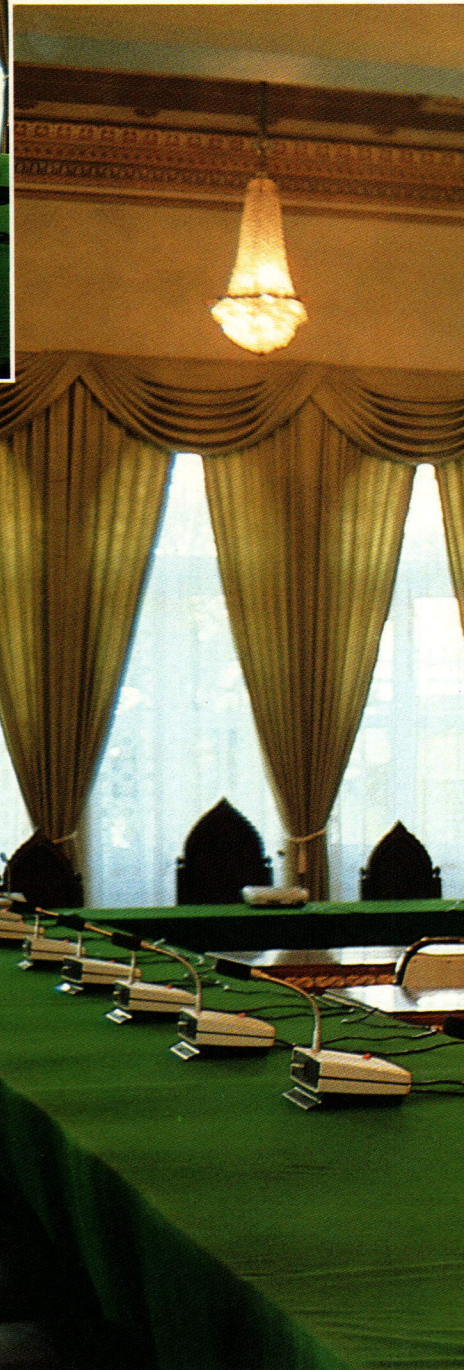

ภายในห้องโถงสีม่วง ซึ่งอยู่ถัดเข้าไป
จากห้องสีม่วง เพดานเป็นรูปโดม ประดับ
กระจกเขียนสี

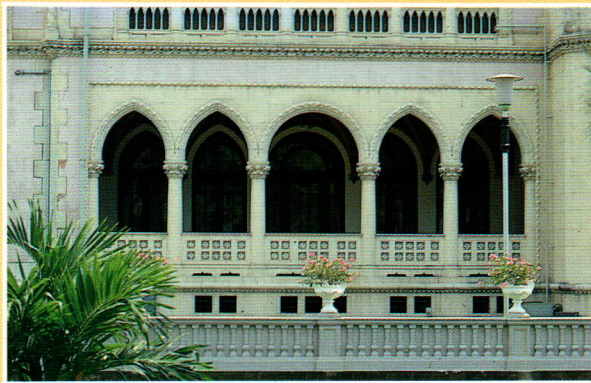

ถัดจากห้องสีม่วงไปทางทิศตะวันตก เป็นห้องประชุมใหญ่ เรียกว่า “ห้องสีเขียว” ห้องประชุมดังกล่าวนี้ เดิมเป็นห้องจัดเลี้ยงแขกเมือง ปัจจุบันใช้เป็นห้องประชุมคณะกรรมการ ที่มี นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน และใช้เป็นห้องสำหรับ โฆษก และรองโฆษกของรัฐบาลแถลง ข่าวภายหลังการประชุมคณะรัฐมนตรี แก่สื่อมวลชนประจำสัปดาห์ทุกวัน อังคาร ถัดจากห้องสีเขียวก็เป็นห้อง ระเบียงชั้นล่าง ซึ่งมีบันไดเวียนขึ้น ไปยังหลังคาดังกล่าวแล้ว และมีบันได เล็ก ๆ ออกจากตึกไทยคู่ฟ้าไปสู่ ภายนอก

20

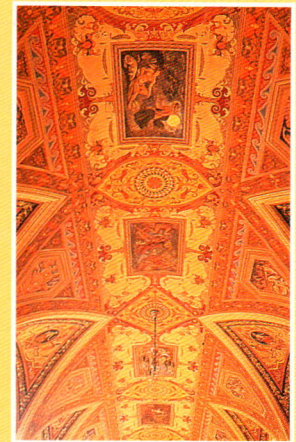
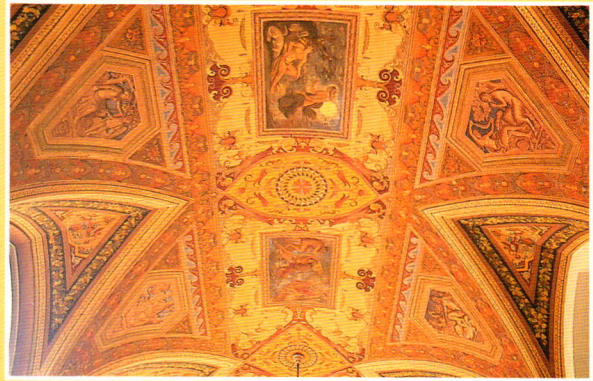

ระเบียงทางเดินด้านนอก
ของห้องสี่เหลี่ยม ซึ่งอยู่ทางด้าน
หลังของตึกไทยคู่ฟ้า

๖๖

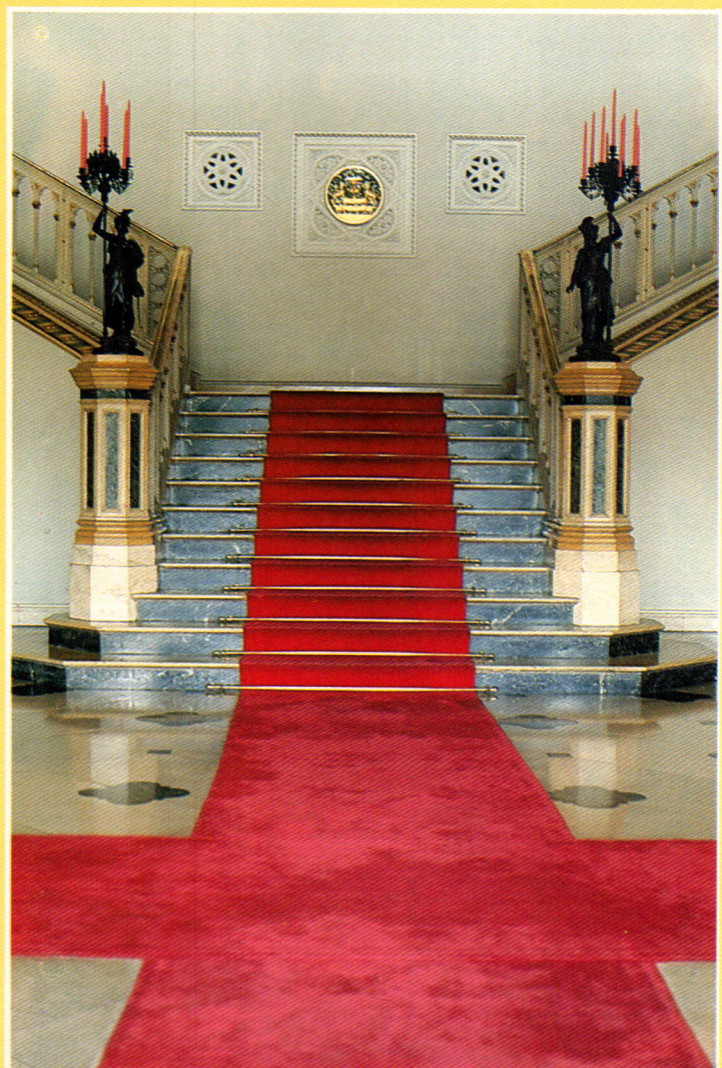
บนเพดานรูปโค้งแหลม
เขียนลวดลายวิจิตรงดงามมาก

(ซ้าย) ลวดลายเพดาน
เหนือประตูทางเข้าตึกไทย
คู่ฟ้า ชั้นล่าง

(ขวา) เมื่อเข้าประตู
จะพบบันไดหินอ่อนมีทาง
แยกขึ้นสองข้าง

ส่วนชั้นบน เมื่อขึ้นจากบันได
หินอ่อนมีทางแยกขึ้นสองข้าง ทาง
ด้านขวามือมีห้องซึ่งเคยใช้เป็นห้อง
ประชุมคณะรัฐมนตรี และห้องทำงาน
ของนายกรัฐมนตรี ส่วนทางด้าน
ซ้ายมือเดิมเป็นห้องอาหาร ปัจจุบัน
ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นห้องทำงานของ
ข้าราชการการเมือง ลักษณะของ
สถาปัตยกรรมและศิลปะการตกแต่ง
ทั่วไปนับว่าสง่างามแบบโกธิคเช่น
เดียวกับบริเวณชั้นล่าง และที่หัวเสา
หินอ่อนทุกต้น ผนังทุกด้าน ใช้ลวดลาย
ขอบคิ้ว ลวดบัว พร้อมทั้งประติมา-
กรรมประดับตกแต่งอย่างงดงาม

ลวดลายของฝ้าเพดานแต่ละห้อง
มีรูปแบบและสีสันทันกัน และสียัง
คงสดใสจนถึงปัจจุบัน ซึ่งควรจะอนุ-
รักษาคูณค่าเดิมไว้ทั้งรูปแบบและลวด-
ลายเพื่อกงความเป็นเอกลักษณ์ของ
การตกแต่ง ลักษณะอาคารโดยเฉพาะ

หวั่นไคทางขึ้น
มีประติมากรรมโลหะ-
สัมฤทธิ์ ประดับอยู่ทั้ง
สองข้าง

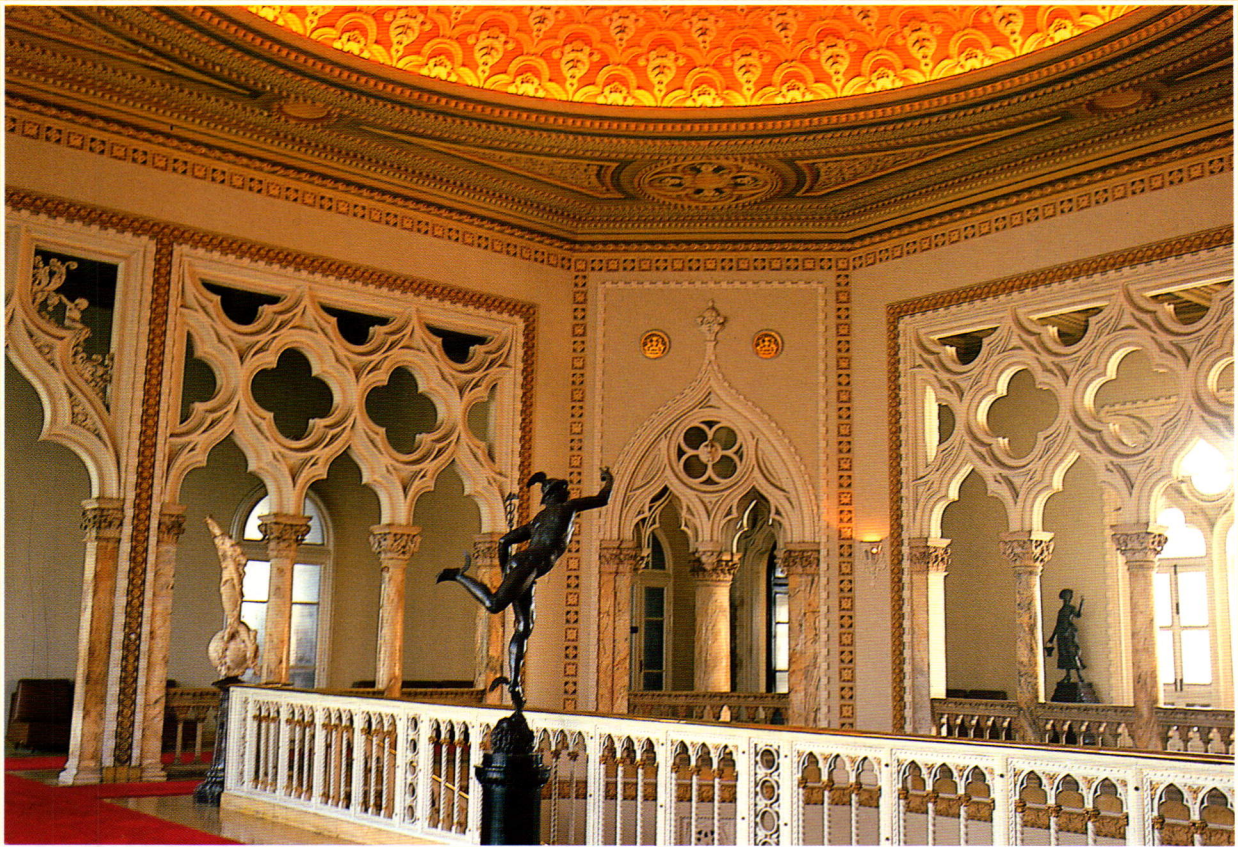

ชั้น ๒ เมื่อมองจากทาง
ชั้นบน ใต้ชั้นล่าง

ลักษณะของสถาปัตยกรรม และศิลปะ
การตกแต่งบนชั้น ๒ นั้นสง่างามเช่นเดียวกับชั้นล่าง

บนชั้น ๒ ของตึกไทยคู่ฟ้า มีประติ-
มากรรมหินอ่อนแกะสลักและรูปหล่อประทับ
อยู่ตามจุดต่าง ๆ

ลวดลายบนเพดานชั้น ๒ ของตึก
ไทยคู่ฟ้า สีสันยังเลอสุดสวຍငံ့ငံ့ม ถึง
แม้เวลาจะผ่านมาเกือบ ๗๐ ปีแล้วก็ตาม

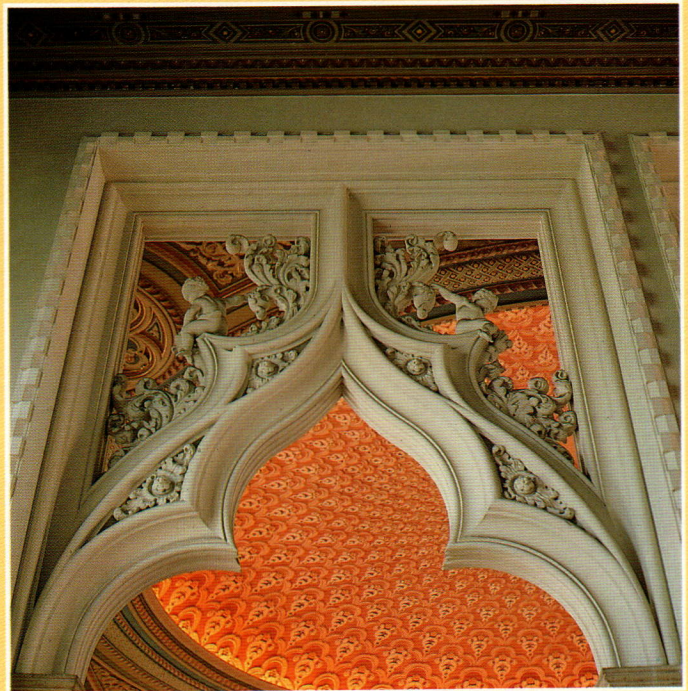
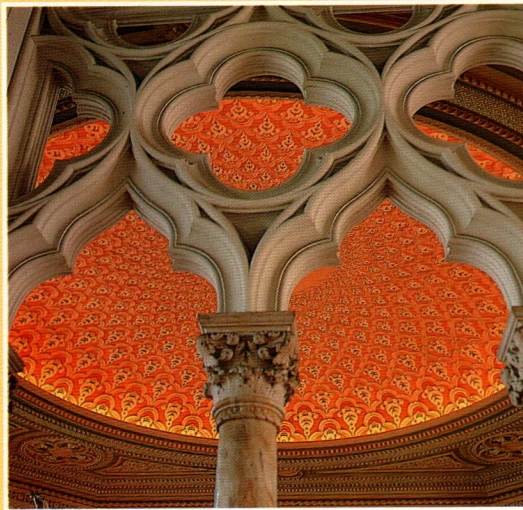

เพดานโดมแบน เมื่อมองจากชั้นล่างขึ้นไป จะเห็น
ประติมากรรมที่ตั้งอยู่ริมราวลูกกรงของชั้น ๒

เพดานโดมแบบ เนื่่อมองผ่านมุมต่างๆ จากชั้น ๒

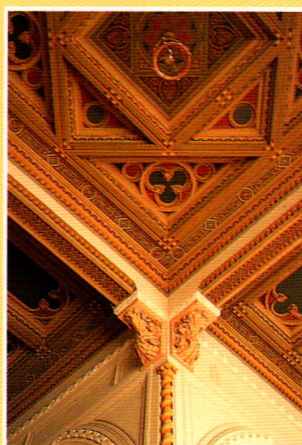

ประติมากรรมหินอ่อนแกะสลัก ซึ่งประดับอยู่ตาม
จุดต่าง ๆ บนชั้น ๒

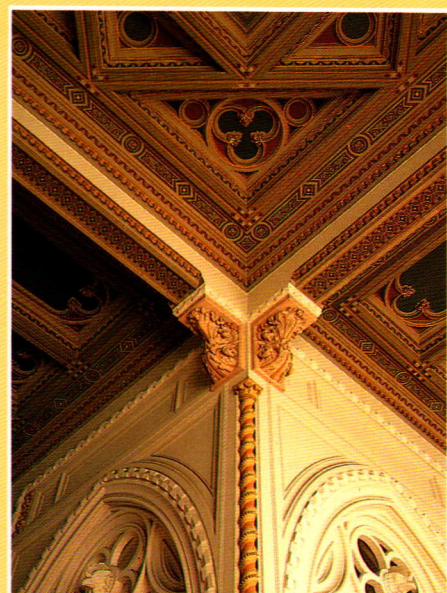

การปรับปรุง ต่อเติม และการ
ตกแต่งสถานที่ตึกไทยคู่ฟ้าดังกล่าว
ซึ่งได้จัดทำขึ้นเมื่อครั้งที่ จอมพล ป.
พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้
มอบหมายและสั่งการให้กรมศิลปากร
ส่งผู้เชี่ยวชาญทางศิลปกรรม คือ ศา-
สตราจารย์ศิลป์ พีระศรี และคณะฯ
รับผิดชอบดำเนินการดังกล่าวไว้ข้าง
ต้น โดยศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
พร้อมด้วยคณะศิษย์ โรงเรียนศิลปากร
แผนกช่าง รุ่นแรก ๆ คณะหนึ่ง เฝ้าที่
พินิจข้อได้ ได้แก่ นายสนธิ ดิษฐพันธ์
นายประสงค์ บัณฑิต นายสละ ทรรภ-
ดิษ นายประชิด วามานนท์ นายสุชาติ
กฤษณ ฌ อยุธยา นายเอิบ ยุวะพุกกะ
นายประดิษฐ์ ยุวะพุกกะ นายเลื่อน
พอละพณ์ และนายวิชาญ อาริมอ

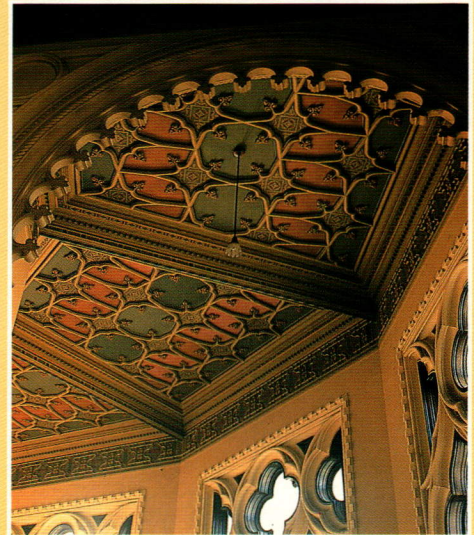

หัวเสาหินอ่อนทุก
ต้น ผนังทุกด้าน ใช้ลวด-
ลาย ขอบคิ้ว ลวดบัว
นับเป็นผลงานทางด้าน
สถาปัตยกรรมทั้งงดงาม
วิจิตร

ลวดลายเพดาน บนชั้น ๒

ได้เข้าดำเนินการโดยอาศัยหลักวิชาการทางด้านศิลปะ ประติมากรรม และจิตรกรรมเข้าประกอบการดำเนินงานจนเป็นผลสำเร็จ และเป็นที่ยอมรับ

และยกย่องกันทั่วไปว่าเป็นผลงานสถาปัตยกรรมยอดเยี่ยมแห่งหนึ่งของประเทศไทย

๔๖

ตึกนาฬิกาโมสรี

ตึกหลังนี้อยู่หลังตึกไทยคู่ฟ้า ซึ่งสร้างในสมัยเดียวกัน เป็นตึกชั้นเดียว ตั้งอยู่ต้นทางคูน้ำ ก่อนไปด้านทิศใต้ คูน้ำดังกล่าวปลูกบัวสายสีแดง จึงเรียกกันว่า “สระบัว” ลักษณะสถาปัตยกรรมของตึกเป็นแบบตะวันตก ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเดิมอยู่ มีเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อย ห้องโถงทางด้านสระบัวเดิมเป็นศาลาท่าน้ำ ไม่มีผนัง แต่ได้มาขึ้นเป็นห้องทำงานของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

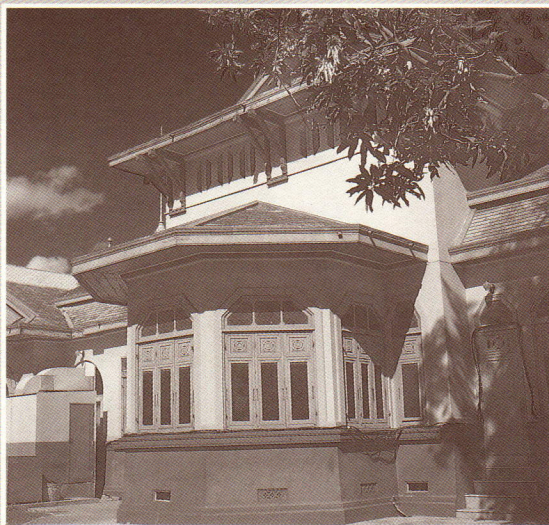

ตึกนารีสโมสรก่อนการปรับปรุง

มุขด้านหลังของตึกนารีสโมสร

ในสมัย พลเอก พลเรือเอก เจ้าพระยามรณมุนี ตั้งชื่อตึกหลังนี้ว่า **“ตึกพระขรรค์”** คงจะถือเอานามิตว่า ท่านเคยเป็นมหาดเล็กผู้เชิญพระแสงขรรค์ชัยศรี ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ท่านเคยใช้ตึกหลังนี้เป็นที่ตั้งศพพี่สาวคือ ท้าวอินทสุริยา (ม.ล.เชื้อ พึ่งบุญ ณ อยุธยา) หลังจากนำไปรับพระราชทานเพลิงศพที่วัดเทพศิรินทราวาสแล้ว ท่านจึงใช้เป็นสถานที่พักตัวละครและสถานที่แต่งตัวละคร

เมื่อสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เปลี่ยนชื่อ **“ตึกพระขรรค์”** เป็นตึก **“นารีสโมสร”** และให้ท่านผู้หญิง ละเอียด พิบูลสงคราม ใช้เป็นสถานที่ประชุมและดำเนินกิจกรรมในส่วนที่ท่านผู้หญิงรับผิดชอบอยู่ และในสมัย จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และ จอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีได้ใช้ตึกนี้บริหารงานสำคัญ ๆ เสมอ จึงเปลี่ยนชื่อเป็น **“ตึกบริหาร”** สถานที่แห่งนี้เคยใช้เป็นสำนักงานแถลงข่าวของรัฐบาลมาแล้วหลายสมัย

๕๕

ตึกแสงอาทิตย์

(ตึกที่ทำการไปรษณีย์และโทรเลข
สาขาทำเนียบรัฐบาล)

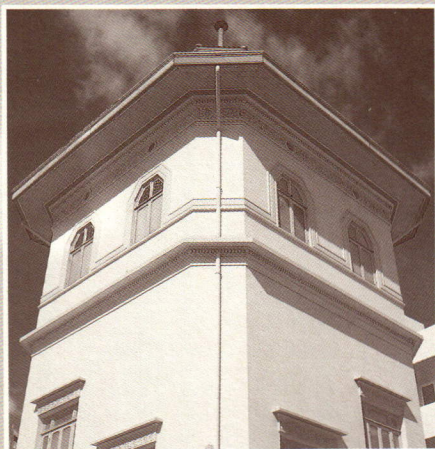

ตึกหลังนี้เป็นตึกที่สร้างในสมัยเดียวกันกับตึกฟิงบุญ เดิมเป็นห้องบันไดใช้ประโยชน์เป็นทางขึ้น - ลงไปยังตึกอื่น ๆ ได้ ตั้งอยู่ติดกับตึกนารีสโมสรทางด้านใต้ ปัจจุบันทางเชื่อมได้ถูกตัดออกไปแล้ว ตึกฟิงบุญและตึกอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกันถูกรื้อถอนแล้วสร้างตึกบัญชาการหลังใหม่แทนที่ ขณะนี้ยังมีร่องรอยของทางเชื่อมที่ถูกตัดตอนให้เป็นกันสาดยุ่เหนือประตูทางเข้าที่ทำการไปรษณีย์และโทรเลขให้เห็นอยู่

ด้านซ้ายสุด คือ ตึก
แสงอาทิตย์ซึ่งเป็นห้องบันได
โดยมีทางเชื่อมไปยังตึกอื่น ๆ
ส่วนที่เห็นข้างล่าง คือ ตึก
นารีสโมสร

ตึกหลังนี้ดูภายนอกแล้วเหมือนหอคอย
เป็นตึก ๓ ชั้น ภายในมีบันไดใหญ่เวียนโค้ง
ขึ้นสู่ชั้นสอง สดบันไดจะมีประตูทางออกไปสู่
สะพานเชื่อม ไปยังตึกฟิงบุญ และตึกอื่น ๆ
แต่ปัจจุบันสะพานเชื่อม ได้ถูกตัดออกไปแล้ว
คงเหลือแต่ร่องรอยของทางเชื่อมที่กลายเป็น
กันสาดอยู่เหนือประตูทางเข้าที่ทำการไปรษณีย์ฯ

เหตุที่ท่านเจ้าของบ้านตั้งชื่อตึก
หลังนี้ว่า “ตึกแสงอาทิตย์” ก็เห็นจะ
เป็นด้วยท่านเกิดวันอาทิตย์ เมื่อท่าน
เป็นนายกongเสื่อป่า เคยใช้ธงประจำตัว
เป็นพื้นสีแดงและมีรูปท้าวดาเชษฐพระ-
ขรรค์ปรากฏอยู่บนผืนธงนั่นเอง

ตึกสันติไมตรี

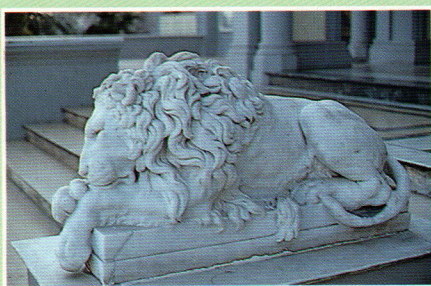
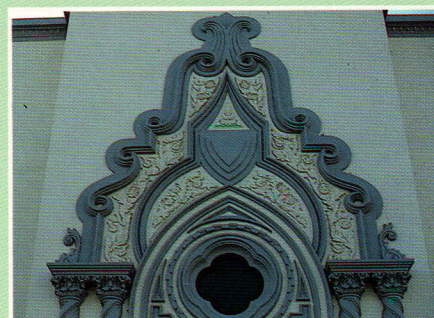
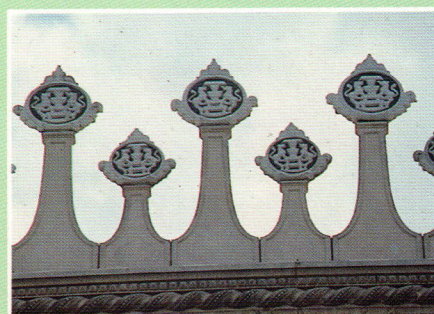
ตึกหลังนี้ตั้งอยู่ด้านทิศเหนือของ
ตึกไทยคู่ฟ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก
และอยู่ในแนวเดียวกับตึกไทยคู่ฟ้า
เป็นตึกชั้นเดียวยกพื้นสูงประมาณ
๑ เมตร มี ๒ หลังคู่ขนานกันไปทาง
ด้านหลัง มีลานสนามหญ้าสีเขียว
และน้ำพุระหว่างสองตึก มีระเบียบ
รอบเดินถึงกันได้

เนื่องจากตึกสันติไมตรีเป็นตึก ๒
หลัง คู่กันดังกล่าว จึงเรียกตึกที่อยู่ด้าน
ทิศตะวันออกว่า “ตึกสันติไมตรีหลัง
นอก” ส่วนหลังที่อยู่ทิศตะวันตก เรียกว่า
“ตึกสันติไมตรีหลังใน”

ด้านหน้าของตึกสันติ-
ไมตรีหลังนอก

ตึกสันติไมตรีหลังนอก สร้างขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ สมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี สถาปนิก คือ ม.ล.ป๋ม มาลากุล ณ อยุธยา ลักษณะสถาปัตยกรรมและศิลปะการตกแต่งเลียนแบบตึกไทยคู่ฟ้า ตึกหลังนี้แบ่งเป็นห้องรับรองใหญ่ ๑ ห้อง ห้องรับรองเล็ก ๑ ห้อง ห้องพักรอของนักแสดงและนักดนตรี ๑ ห้อง และห้องควบคุมแสงเสียงหลังเวที

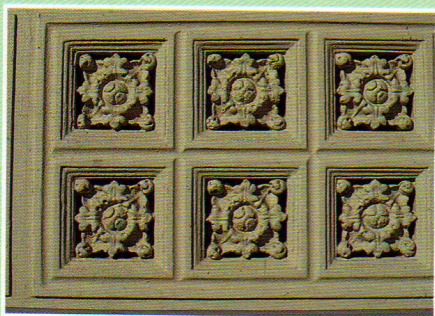
ระเบียงด้านทิศใต้นั้น ก่อนจะเดินเชื่อมต่อไป
ยังตึกสันติไมตรีหลังใน มีบันไดหินอ่อนและทางเดิน
มีหลังคาไปยังตึกไทยคู่ฟ้าได้

ระเบียงทาง
เดินขนานกับตึกสันติ-
ไมตรีหลังนอก

สิงห์หินอ่อน
ในทำเนียบ ตรงบันได
ที่มีทางเดินไปยัง
ตึกไทยคู่ฟ้า

ลวดลายริมระเบียงทางเดินรอบ ๆ ตึก
สันติไมตรีทั้ง ๒ หลัง

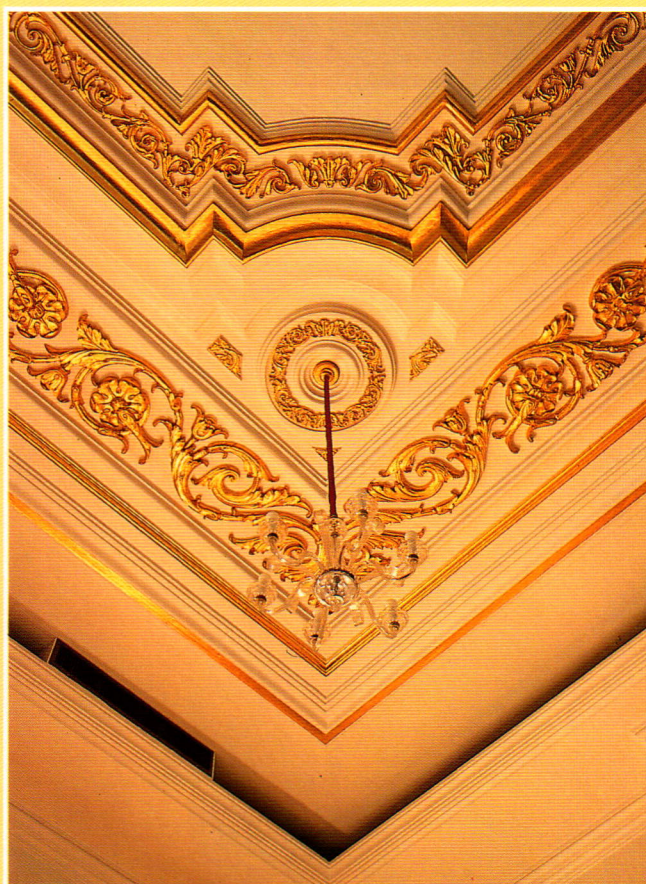
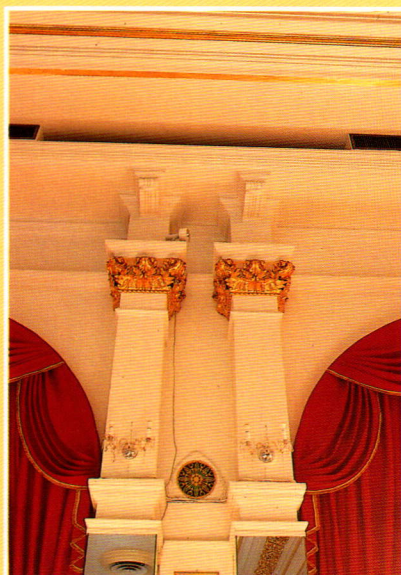

ห้องโถงตึกสันติไมตรี
หลังนอก สุดทางด้านเหนือ
ของห้อง มีเวทีสำหรับการ
แสดงต่าง ๆ

เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๕๓๐ รัฐบาล
ได้จัดพระราชพิธีถวาย
เลี้ยงพระกระยาหารค่ำ
อย่างเป็นทางการ เนื่อง
ในงานสโมสรสันนิบาต
พระราชพิธีมหามงคล
เฉลิมพระชนมพรรษา ๕
รอบ ของพระบาทสม-
เด็จพระเจ้าอยู่หัว

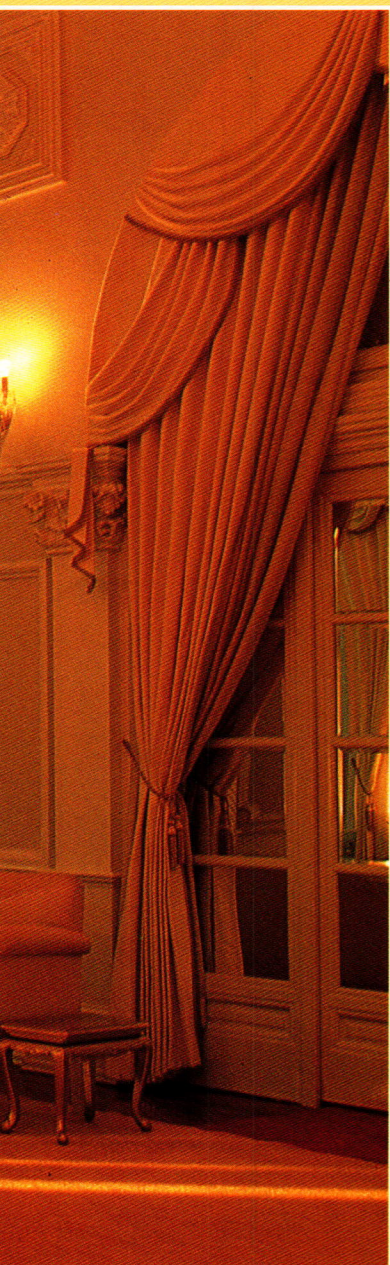

เพดานห้องโถงตึกสันติไมตรีหลังนอก

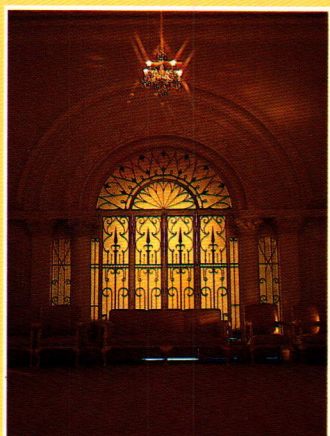

วัตถุประสงค์ของตึกสันติไมตรี ก็เพื่อใช้ในการราชการองเนกประสงค์ เช่น งานเลี้ยงรับรองแขกต่างประเทศ ที่สำคัญ พิธีมอบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พิธีมอบรางวัล เป็นสถานที่ประชุมและ จัดสัมมนา รวมทั้งเป็นสถานที่รับแขก ภายในประเทศจำนวนมากที่ขอเข้าพบ เช่น นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มบุคคลอื่น ๆ และที่ห้องนี้สมัยรัฐบาล พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ จัดให้เป็นห้องสำหรับนายกรัฐมนตรี พบและให้สัมภาษณ์ผู้แทนสื่อมวลชน

ห้องรับรองเล็กตึกสันติ-
ไมตรีหลังนอก ใช้เป็นห้อง
ที่ประทับหลังเสวยพระกระยา-
หารค่ำ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม
๒๕๓๐

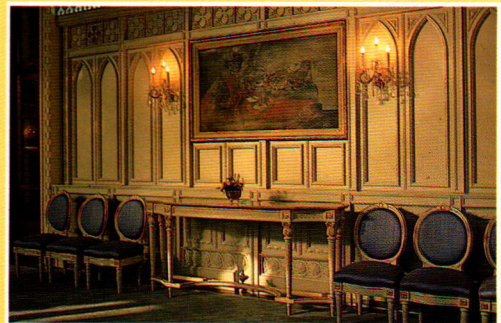

ตึกสันติไมตรีหลังใน สร้าง
ขึ้นในสมัยที่ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
เป็นนายกรัฐมนตรี พันเอก จิระ ศิลป-

กนก เป็นสถาปนิก เนื่องจากห้องอาคาร
ที่ตึกไทยคู่ฟ้าคับแคบไม่พอเพียงกับการ
จัดงานใหญ่ จึงได้ให้มีการสร้างตึก
สันติไมตรีหลังในเพิ่มขึ้นอีก ๑ หลัง โดย
ยึดรูปแบบแห่งสถาปัตยกรรมและการ
ตกแต่งของตึกไทยคู่ฟ้าเป็นหลัก

ห้องโถงใหญ่ของตึกสันติไมตรี
หลังในใช้จัดงานเลี้ยงรับรอง เมื่อมี
การจัดประชุม สัมมนา พิธีมอบเครื่อง-
ราชอิสริยาภรณ์ พิธีมอบรางวัลฯ
รวมทั้งเป็นห้องที่นายกรัฐมนตรี ให้
สัมภาษณ์ และพบปะสื่อมวลชน ฯลฯ
โดยใช้ต่อเนื่องกันกับตึกสันติไมตรี
หลังนอก

หน้าห้องรับรองเล็กติดกับตึกสันติไมตรีหลังใน
บนประตูและหัวเสา มีลวดลายปูนปั้นสลักอย่าง
งดงาม

ส่วนด้านทิศใต้ของห้องโถง เป็น
ห้องสำหรับพักรับรองแขก เรียกว่า
“ห้องรับรองสีฟ้า” เพดานห้องมีลวด-
ลายส่วนใหญ่เป็นสีฟ้า ที่ผนังห้องมี
รูปภาพสีน้ำมันอยู่ ๓ ภาพ คือ ภาพ
ดนตรีเครื่องห้า ภาพเตียรอมมนุษย์
และภาพคันทอง ซึ่งวาดโดย จักรพันธ์
โปษะเกษ ศิลปินผู้มีชื่อเสียงและ
ฝีมือเยี่ยมของไทย ซึ่ง ม.ล.นวลผ่อง
เสนารรงค์ (ในขณะนั้นดำรงตำแหน่ง
ระดับสูง และรับผิดชอบเรื่องสถานที่ใน
ทำเนียบรัฐบาล) ได้เป็นผู้ริเริ่มให้
มีการเขียนภาพดังกล่าวขึ้น

ภายในห้องรับรอง
สีฟ้า

๑๐๐

ตึกบัญชาการ (หลังเก่า)

ตึกหลังนี้เป็นตึกคอนกรีตสูง ๕ ชั้น ตั้งอยู่ภายในบริเวณทำเนียบรัฐบาล ตรงมุมกำแพงด้านทิศตะวันออก ติดกับกำแพงด้านทิศใต้ สถาปนิก คือนายดวง ยศสุนทร ลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบสากลนิยม สร้างหักมุมตามแนวของกำแพงที่ต่อกัน เพื่อรักษารูปแบบของสิ่งก่อสร้างเดิม คือเรือนพลอยนพเก้า ซึ่งเป็นเรือนไม้ที่สร้างโค้งตามมุมกำแพงมาก่อนนั่นเอง

ตึกบัญชาการหลังนี้ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สมัยเป็นนายกรัฐมนตรี

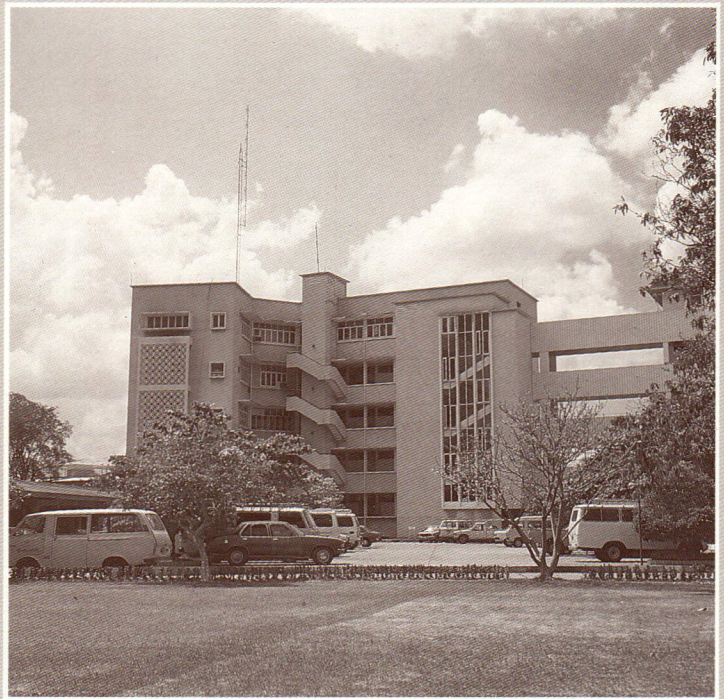

มนตรีเป็นผู้ให้สร้างแทนเรือนพลอยนพเก้าเนื่องจากเห็นว่า เรือนไม้เดิมนั้นไม่เหมาะกับการใช้เป็นสถานที่ราชการ ประกอบกับทำเนียบรัฐบาลมีหน่วยราชการสำคัญที่เพิ่มมากขึ้นโดยลำดับ จำเป็นต้องสร้างตึกขึ้นใหม่ให้มีพื้นที่ใช้สอยมากขึ้น เมื่อสร้างเสร็จแล้วใช้เป็นที่ทำการของนายกรัฐมนตรี

เหตุที่เรียกตึกหลังนี้ว่า ตึกบัญชาการ ก็เนื่องจากขณะนั้นนายกรัฐมนตรีใช้เป็นสถานที่นั่งทำงานและลงนามคำสั่งต่าง ๆ บัญชาการอยู่ที่ตึกนี้ ปัจจุบันยังมีคำว่า “ตึกบัญชาการ” ติดอยู่หน้าตึกด้านทิศตะวันตกให้เห็นอยู่

ส่วนราชการที่เคยปฏิบัติงานอยู่ที่ตึกนี้ ได้แก่ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ

ตึกบัญชาการ (หลังเก่า) มุมมองจากภายนอกทำเนียบรัฐบาล

บริเวณที่สร้างตึกบัญชาการหลังเก่า สมัยเมื่อยังเป็นบ้านนรสิงห์ เป็นที่ตั้งของเรือนพลอยนพเก้า และเรือนพราณ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของผู้ที่ท่านเจ้าของบ้านอนุญาตให้อาศัยอยู่ได้ ที่ใช้ชื่อว่า เรือนพราณคงจะเป็นเพราะท่านเคยเป็นเสือป่าพราณหลวง สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ถัดไปเป็น เรือนพลอยนพเก้า เก้าห้อง แต่ละห้องมีชื่อตามอักษรมณี ๙ สี สมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี เคยใช้เป็นที่ตั้งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ และเคยใช้เป็นที่ตั้งสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ที่มีชื่อว่า ตึกบัญชาการหลังเก่านั้น เนื่องจากต่อมา มีการก่อสร้างตึกบัญชาการหลังใหม่ขึ้นอีก ๑ หลัง

๑๐๒

ตึกบัญชาการ (หลังใหม่)

ตึกหลังนี้เป็นตึกคอนกรีตสูง ๕ ชั้น สถาปนิก คือ พันเอก จิระ ศิลป-กนก ลักษณะสถาปัตยกรรม เป็นแบบสากลนิยม หลังคาตาดฟ้าคอนกรีต ตั้งอยู่บริเวณใกล้กับกำแพงด้านทิศใต้ อยู่ระหว่างตึกบัญชาการ (หลังเก่า) กับตึกที่ทำการไปรษณีย์และโทรเลข สาขาทำเนียบรัฐบาล สร้างขึ้นสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี โดยท่านพิจารณาเห็นว่า หมู่ตึกที่ใช้เป็นสถานที่ราชการเดิมอยู่那儿 เป็นตึกที่คับแคบใช้ประโยชน์ได้น้อย ประกอบกับงานราชการของ

ทำเนียบรัฐบาลเพิ่มขยายมากขึ้น โดยเฉพาะงานของสำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีปัจจุบัน) ถึงแม้จะมีตึกบัญชาการ (หลังเก่า) พื้นที่ก็หาพอเพียงไม่ จึงให้รื้อตึกต่าง ๆ ในบริเวณนี้ออก แล้วสร้างตึกหลังนี้ขึ้น โดยเริ่มสร้างตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ปลายสมัยจอมพล ถนอม กิตติขจร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อสร้างเสร็จแล้วได้ย้ายที่ทำการของนายกรัฐมนตรีมาที่ตึกหลังใหม่จึงใช้ชื่อว่า ตึกบัญชาการ (หลังใหม่) เช่นเดียวกับตึกบัญชาการ (หลังเก่า) และมีสะพานเชื่อมโยงติดต่อกันได้ตั้งแต่ชั้นที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔

๑. ตึกสารทูล (ตึกขวาง) ในอดีต ปัจจุบันตึกหลังนี้ถูกรื้อถอนเพื่อสร้างตึกบัญชาการหลังใหม่ บริเวณที่เคยเป็นตึกสารทูล กลายมาเป็นห้องอาหารของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๒. จากตึกสารทูล มีทางเชื่อม มีหลังคาคลุมไปยังตึกอื่น ๆ

๓. กลุ่ม “ตึก ๒๔ มิถุนา”

ปัจจุบันตึกนี้มีห้องทำงานของรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และกองต่าง ๆ ที่สังกัดสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี รวมทั้งห้องประชุมคณะรัฐมนตรี ห้องประชุมคณะกรรมการและอนุกรรมการต่าง ๆ ที่แต่งตั้งโดย นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

บริเวณที่ตั้งตึกบัญชาการหลังนี้ สมัยที่ยังเป็นของเจ้าของบ้านเดิม มีตึกอยู่หลายหลัง กล่าวคือ มีตึก ๒ ชั้น ชื่อ ตึกสารทูล (ตึกขวาง) ตั้งอยู่ตรงบริเวณที่ทำเป็นห้องอาหารของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ในปัจจุบัน เป็นที่อยู่ของบุคคลในครอบครัว มีชั้นละ ๕ ห้อง ที่ชั้น ๒ มีทางเชื่อมมีหลังคาคลุมเชื่อมโยงติดต่อไปถึงตึกข้างหน้าด้านทิศเหนือ ซึ่งมีชื่อว่า “ฟุ้งบุญ” แล้วต่อไปทางด้านตะวันออกเป็น “ตึกบุญญาศรี” และ “ตึกเย็น” ตามลำดับ โดยที่ตึกทั้งสามนี้เป็นที่อยู่ของท่านเจ้าของบ้าน มีสะพานหลังคาคลุมเชื่อมโยงถึงกันได้โดยตลอด และยังมีสะพานเชื่อมต่อไปยังตึกแสงอาทิตย์ เพื่อลงไปยังตึกพระขรรค์

๔. ตึกบุญญาศรี ด้านขวามีทางเชื่อมไปยังตึกสารทูล (ตึกขวาง) ส่วนที่เห็นด้านซ้ายมือ เป็นทางเชื่อมมายังตึกพระขรรค์

๕.-๖. ภาพการรื้อถอนกลุ่มตึก ๒๔ มิถุนา ซึ่งประกอบไปด้วย ตึกฟุ้งบุญ ตึกบุญญาศรี ตึกเย็น และทางเชื่อม เพื่อสร้างตึกบัญชาการ

๑.-๓. กลุ่มตึก ๒๔ มิถุนา จากมุมต่าง ๆ

๔. กลุ่มตึก ๒๔ มิถุนา ถูกรื้อถอน เพื่อสร้างตึกบัญชาการหลังใหม่ ในสมัยจอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี

๕. ตึกบัญชาการหลังใหม่ในปัจจุบัน

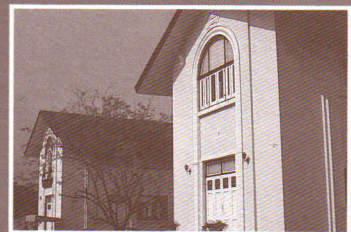
บริเวณบ้านนรสิงห์ สมัยแรกที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตั้งชื่อว่า “ทำเนียบสภามัคคิชัย” ได้ใช้ตึกเหล่านี้เป็นที่ทำการของสำนักนายกรัฐมนตรี รวมทั้งนายกรัฐมนตรีและครอบครัวได้พักอาศัยอยู่ที่นี้ด้วย โดยเฉพาะตึกสารทูล ตึกพิงบุญ และตึกที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ตึก ๒๔ มิถุนา” เพื่อเป็นที่ระลึกวันเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตึกกลุ่มนี้ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของตึกบัญชาการ (หลังใหม่) เป็นที่ทำการของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ตึกสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นตึก ๒ ชั้น แบบสากลนิยม มีหลังคา มุงกระเบื้อง สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ในสมัยของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีได้เข้าใช้สถานที่ บ้านนรสิงห์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้ เปลี่ยนชื่อเป็น “ทำเนียบสามัคคีชัย” และเมื่อปี ค.ศ. ๒๔๙๓ จึงได้สร้าง ตึกหลังนี้ขึ้นเป็นหลังแรก ใช้เป็น ที่ทำการของสำนักนายกรัฐมนตรี หน่วยงานที่เคยใช้ตึกนี้คือ ทบวงคณะ รัฐมนตรีฝ่ายการเมืองและกรมตรวจ ราชการแผ่นดิน ปัจจุบันคือ ตึกที่ ทำการของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

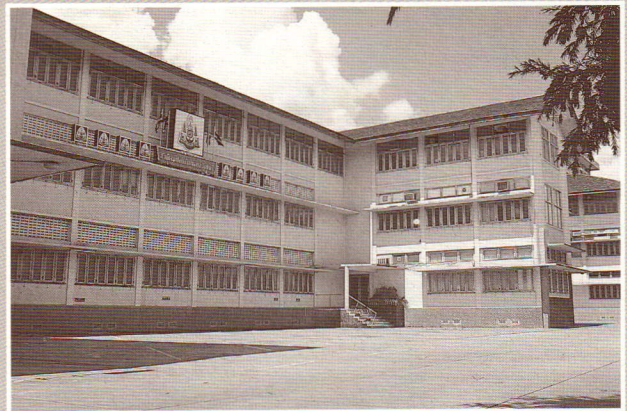
สมัยเป็นบ้านนรสิงห์ พื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของเรือนไม้ ๒ ชั้น เป็น บ้านพักและที่ทำการของนายราช- จานงค์ ผู้ดูแลผลประโยชน์ของ พลเอก พลเรือเอก เจ้าพระยาวรามราชพ ถัด จากบ้านพักของนายราชจานงค์ไป แนวเดียวกันทางด้านเหนือ มีคูน้ำกว้าง ประมาณ ๙ เมตร เลียบข้างบ้านตรง ไปยังประตูน้ำตรงกำแพงด้านทิศ- ตะวันตก สิ่งก่อสร้างเดิมเหล่านี้มี อยู่จนถึงปี พ.ศ. ๒๔๘๔ หลังจากนั้น ได้เปลี่ยนไปเป็นที่ทำการของรัฐบาล ในสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็น นายกรัฐมนตรี

ตึกสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี

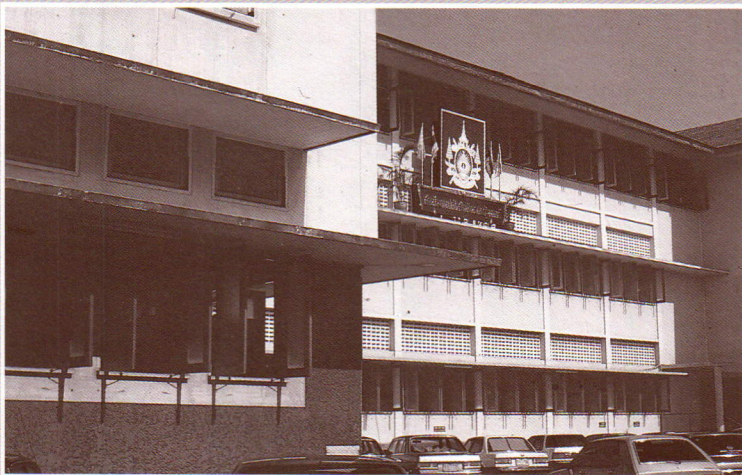

ตึกสำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี

ตึกสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นตึกสูง ๓ ชั้น แบบสากลนิยม สร้างอยู่ในแนวเดียวกันกับตึกสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สร้างในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีเพื่อใช้เป็นสถานที่ประชุมขององค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (องค์การซีโอโต้) ซึ่งมีการประชุมในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ โดยใช้เงินขององค์การซีโอโต้ ตึกหลังนี้มีชื่อว่า “ตึกพัฒนา” และหลังจากที่สำนักงานองค์การซีโอโต้ได้ย้ายออกไปแล้ว จึงได้ใช้เป็นทำการของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจนถึงปัจจุบัน

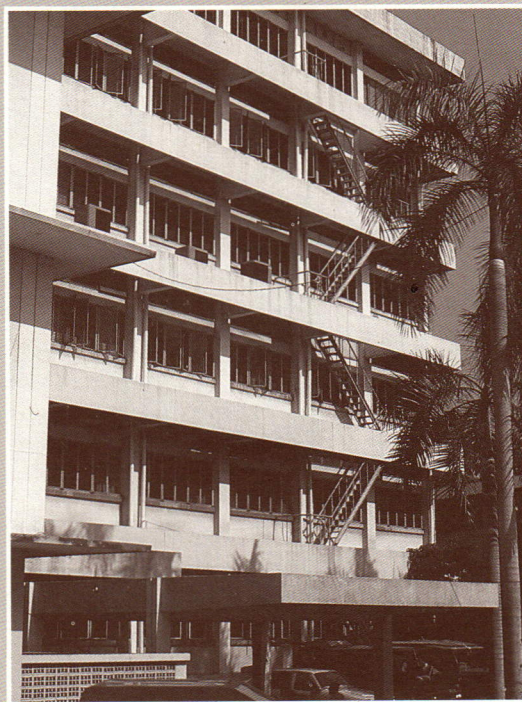
สมัยที่ยังเป็นบ้านนรสิงห์ พื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของตึกสวยงามและสำคัญ ๒ หลัง ชื่อ ตึกใจจอด ๑ หลัง อีก ๑ หลัง ชื่อ ตึกทะเล ตึกทั้งสองมีคูน้ำคั่นกลาง เช่นเดียวกับคูน้ำข้างบ้านพักของนายราชจำนงค์ มีสะพานหลังคาคลุมเชื่อมคูน้ำเชื่อมต่อกัน และที่ชั้นล่างตรงคูน้ำมีสะพานข้ามคูไปมายังบ้านทั้ง ๒ ด้วย เช่นกัน ตึกใจจอดเป็นตึกที่ตั้งอยู่ด้านซ้าย ถ้ามองจากปลายตึกด้านขวาของตึกไทยคู่ฟ้าก็จะเห็นว่าตั้งอยู่แนวเดียวกัน ตึกใจจอดเป็นตึกตึกครึ่งไม้สูง ๒ ชั้น ด้านหลังตึกมีเรือนคนใช้ ที่หน้าตึกใจจอดตกแต่งด้วยสิงห์หินอ่อนในท่าหมอบ แกะสลักฝีมือ

ประณีตขนาดเท่าตัวจริง สวยงามมาก ปัจจุบันได้นำไปตกแต่งไว้หน้าบันไดทางขึ้นหน้าตึกสันติไมตรีหลังนอก ตึกใจจอดเจ้าของเดิมให้เป็นบ้านพักอาศัยของญาติหรือผู้ใกล้ชิดสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ให้เป็นบ้านพักของ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ตรงถนนผ่านหน้าตึกใจจอด ซึ่งขนานกับสนามหญ้าและสระบัวหลังตึกไทยคู่ฟ้า ตรงหัวมุมรอยต่อระหว่างคูน้ำและสระบัวด้านหน้าตึกใจจอดมีสะพานรถผ่านได้ข้ามสระบัวไปยังตึกไทยคู่ฟ้า (ปัจจุบันยังมีใช้อยู่) ทางฝั่งขวาของคูน้ำเป็นที่ตั้งของตึกทะเล มีเรือนคนใช้อยู่หลังบ้าน ตึกทะเลมีลักษณะเป็นห้องกระจก สูง ๒ ชั้น ที่ชั้นสองมีสะพานหลังคาคลุมต่อเชื่อมกับตึกใจจอด ที่พื้นล่างมีสะพานข้ามคูน้ำไปมาระหว่างตึกทั้ง ๒ ได้ดังกล่าแล้ว ตึกหลังนี้เจ้าของบ้านเดิมให้เป็นบ้านพักอาศัยของญาติสนิท มีนายสุรี อากาศฤกษ์ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหลานคนหนึ่ง ได้เข้าพักอาศัยอยู่ด้วย เมื่อเป็นที่ทำการของรัฐบาลสมัย จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว ตึกหลังนี้ใช้เป็นบ้านพักและที่ทำการของเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ถัดจากตึกทะเลไปทางเหนือ มีถนนเป็นแนวขวางอยู่ด้านข้างตึก เดิมมีบ้านไม้สัก ๒ ชั้น หลังใหญ่สวยงามระเบียบด้านขวาของบ้านคร่อมคูน้ำอีก ๑ แห่ง บ้านหลังนี้พระมหากษัตริย์ผู้ดูแลผลประโยชน์ของเจ้าของบ้านได้เข้าพักอาศัยเป็นครอบครัวสุดท้าย หลังจากนั้นไม่นานได้ซื้อบ้านดังกล่าวไปปลูกที่อื่น ก่อนที่เจ้าของบ้านเดิมจะขายบ้านนรสิงห์ให้แก่รัฐบาล

ตึก ๖ ชั้น

ตึกหลังนี้เป็นตึกที่สร้างต่อเนื่องจากตึกพัฒนา สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ เพื่อใช้เป็นที่ทำการของสำนักงานประมาณ ในสมัยที่จอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี

ปัจจุบันตึก ๖ ชั้นหลังนี้ ใช้เป็นที่ทำการของหน่วยงานในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เนื่องจากสำนักงานประมาณได้ย้ายไปแล้วเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐

๑๑๐

ส่วนการศึกษาโรงเรียน นายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ

ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อย
พระจุลจอมเกล้าฯ ตั้งอยู่นอกรั้วกำแพง
ของทำเนียบรัฐบาลด้านทิศตะวันตก
มีคูน้ำกั้นอยู่ และมีรั้วกั้นกลาง ไม่มี
ประตูเปิดถึงกัน

บริเวณที่ตั้งส่วนการศึกษาโรง-
เรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ นี้
ได้มีมติจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ให้
รวมบริเวณนี้เข้าเป็นทำเนียบรัฐบาล

บทสรุปเรื่อง “ทำเนียบรัฐบาล”

นับตั้งแต่ พลเอก พลเรือเอก เจ้าพระยามรณราชพิณ เจ้าของบ้านนรสิงห์ได้เสนอขายบ้าน ซึ่งขณะนั้นยังสร้างไม่เสร็จสมบูรณ์ให้แก่รัฐบาล เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยจอมพล ป. พิบูลสงครามได้ตกลงซื้อไว้เมื่อเดือนกันยายน ปีเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสถานที่รับรองแขกเมืองและเป็นที่ตั้งทำเนียบรัฐบาล ถึงแม้ว่าการจัดซื้อบ้านนรสิงห์เพ็งจะโอนกรรมสิทธิ์เป็นของรัฐบาลโดยสมบูรณ์ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๒ แต่ก็นับได้ว่า บ้านนรสิงห์ได้กลายเป็นทำเนียบรัฐบาล มาตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๔ จวบจนกระทั่งปัจจุบัน ตลอดระยะเวลา ๔๖ ปีที่ผ่านมา บ้านนรสิงห์เดิม ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาตามลำดับ ด้วยสาเหตุและความจำเป็นต่าง ๆ กัน จนกระทั่งเป็นอยู่ในสภาพปัจจุบัน การปรับปรุงและการพัฒนาพอจะแบ่งตามยุคสมัยและสาเหตุความจำเป็นได้เป็น ๔ ระยะ คือ

ระยะแรก ในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี การต่อเติมเสริมสร้างสิ่งที่ยังไม่เรียบร้อยให้เสร็จสมบูรณ์ อาทิเช่น การติดตั้งประตูหน้าต่าง การเขียนภาพลวดลายเพดาน ฯลฯ โดยมีศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี เป็นกำลังสำคัญ เป็นการเปลี่ยนความรู้สึกจากบ้านพักอาศัยมาเป็นทำเนียบรัฐบาล อาทิเช่น เปลี่ยนชื่อจากตึกไกรสรมาเป็นตึกไทยคู่ฟ้า หรือการเพิ่มเติมตราทำเนียบฯ เป็นต้น ได้มีการก่อสร้างเพิ่มเติมหลายหลัง อาทิเช่น ตึกสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ตึกสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ตึกสันติไมตรีหลังนอก ฯลฯ

ระยะที่สอง ในสมัยจอมพล
สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี
เป็นระยะที่ทำเนียบรัฐบาลมีการขยาย
ตัวเพิ่มขึ้น ความจำเป็นในเรื่องพื้นที่
มีมาก ดังนั้น จึงมีการก่อสร้างอาคาร
ต่าง ๆ ขึ้นอีก อาทิเช่น สร้างตึกสันติ-
ไมตรีหลังใน รื้อเรือนพลอยนพเก้า
ซึ่งเป็นเรือนไม้เดิม แล้วสร้างตึกบัญ-
ชาการ (หลังเก่า) ขึ้นแทนที่ เป็นต้น

ระยะที่สาม ในสมัย จอมพล
ถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี
เป็นระยะที่พอมีสถานที่ทำงานเพียงพอ
แก่จำนวนข้าราชการและขอบเขต
ของงาน แม้จะมีการสร้างอาคารเพิ่ม
เติมคือ ตึกบัญชาการหลังใหม่แทนกลุ่ม
ตึก ๒๔ มิถุนาเดิม แต่ก็ยังเป็นเพียงการ
สร้างขึ้นเพื่อให้มีประโยชน์ใช้สอยเต็ม
ที่ และเหมาะสมแก่สภาพภาพของทำ-
เนียบรัฐบาลในขณะนั้น ดังนั้น จึงเป็น
ระยะของการปรับปรุงตกแต่งให้อาคาร
สถานที่ต่าง ๆ มีความเพียบพร้อมและ
ทันสมัยต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
และวัตถุประสงค์ของการใช้งาน
 อาทิเช่น การปรับปรุงห้องประชุม
ขนาดเล็กและขนาดระดับชาติ ห้อง
รับรองแขกเมือง เป็นต้น

ระยะที่สี่ คือ ระยะปัจจุบัน อัน
เป็นสมัยของ พลเอก เปรม ติณสูลา-
นนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ทำเนียบ-
รัฐบาลเริ่มประสบปัญหาความแออัด
สถานที่ที่จะใช้เป็นที่ทำงานไม่พอเพียง
เพราะทำเนียบรัฐบาลได้ขยายตัวมาก
ขึ้น ฉะนั้น โดยความร่วมมือของกอง-
ทัพบก จึงได้มอบพื้นที่ส่วนการศึกษา
ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ
ซึ่งมีที่ตั้งชิดติดกันกับรั้วกำแพงด้าน

ทิศตะวันตกของทำเนียบรัฐบาลให้แก่
รัฐบาล โดยได้รับอนุมัติจากคณะรัฐ-
มนตรีแล้ว ขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นตอน
ของการดำเนินการพัฒนาและปรับปรุง
ให้เป็นพื้นที่ผืนเดียวกันต่อไป

๑๑๔

คณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “ทำเนียบรัฐบาล”

ประธานอนุกรรมการ

ม.ล.นवलผ่อง เสนาณรงค์

รองประธานอนุกรรมการ

รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

(นางสาวยุ่น บุญญะศิริ)

อนุกรรมการ

นายประพัฒน์ ตริณรังค์

ร้อยโทสุวิทย์ ยอดมณี

พันเอกจิระ ศิลปนก

ผู้อำนวยการสำนักงานรักษาความปลอดภัย

(ว่าที่ ร.ต.นิคม หิรัญบุศย์)

ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

(นางศิริวัลย์ เหมะจันทร์)

ผู้อำนวยการกองสถานที่และยานพาหนะ สสน.

(นายศุภชัย จันทรเจริญสุข)

นางสาวอนงค์ ณ บางช้าง

นายปิยะชาติ แสงอรุณ

นางสาวชมภูกา หงษ์สุวรรณ

อนุกรรมการและเลขานุการ

นางสาวสุมาลี จุตศิริ

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

นางเบญจมาศ ชีพเป็นสุข

“ทำเนียบรัฐบาล”

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “ทำเนียบรัฐบาล”

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์ครั้งที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๓๐

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ISBN 974-7770-15-6

ออกแบบปกและจัดรูปเล่ม

ชมภูภา หงษ์สุวรรณ

ถ่ายภาพ

ชมภูภา หงษ์สุวรรณ

จิรบุญย์ ทศนบรรจง

ฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติ

ผู้ช่วยถ่ายภาพ

อัศฉินดา หงษ์พงษ์

พิมพ์ที่ บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด

แยกสีที่ 71 ฟิล์ม

